

Годишен доклад за дейността
Доклад на независимите одитори
Финансов отчет

Професионален пенсионен фонд
„ЦКБ - Сила”

31 декември 2023 г.

Съдържание

	Страница
Годишен доклад за дейността	-
Доклад на независимите одитори	-
Отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица	1
Отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица	2
Отчет за паричните потоци	3
Пояснения към финансовия отчет	4

ДОКЛАД
ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРОФЕСИОНАЛЕН
ПЕНСИОНЕН ФОНД „ЦКБ - Сила“ ПРЕЗ 2023 ГОД.

СЪДЪРЖАНИЕ:

A. ОСИГУРИТЕЛНА ДЕЙНОСТ	3
ПОКАЗАТЕЛ	3
B. ФИНАНСОВА И ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ	4
I. ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ФОНДА	4
II. ИНВЕСТИРАНЕ НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДА	5
III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АКТИВИТЕ НА ФОНДА	7
IV. ДОХОДНОСТ НА АКТИВИТЕ НА ФОНДА	8
V. ОСНОВНИ РИСКОВЕ ЗА ФОНДА	9
E. ПЕРСПЕКТИВИ И ЦЕЛИ	9

А. ОСИГУРИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Общият брой на осигурените лица към 31.12.2023 год. е **31 390** /вкл. **1 007** лица възстановени по §4а ал.1 от ПЗР на КСО с нулеви салда/, което е с **327** души повече спрямо 31.12.2022 год., когато са били **31 063**. От тях **4 561** са от подадени заявления, **6 982** са прехвърлени от друг фонд и **19 847** са служебно разпределени.

За **15** лица, подали заявления за участие в ЦКБ-СИЛА – ППФ, НАП е подал информация, че отговарят на условията, но все още не е преведена вноската. **1 364** лица са служебно разпределени, но също още не са получили вноската.

Новите осигурени лица през 2023 год. с постъпили вноски по партидите са **3 194**. От тях от подадени заявления са **488** осигурени, прехвърлени от друг фонд – **1 118**, а служебно разпределените – **1 588** души.

От подадените през годината **469** заявления за участие в професионален пенсионен фонд **446** са одобрени. Отказани от НАП са **21**, а **2** все още са с неясен статус.

Средният месечен размер на вноските през годината е **97.34** лв.

През 2023 год. са преведени на НОИ натрупаните суми на **284** пенсионирали се по чл.69б от КСО, от тях **7** лица са били с нулеви партиди.

През годината **119** лица са променили осигуряването си от ППФ във фонд „Пенсии“ по реда на чл. 4в от КСО.

Поради старост или смърт на **185** осигурени лица или на техни наследници са изплатени еднократно натрупаните суми.

През годината в други професионални фондове, управлявани от други пенсионни дружества са се прехвърлили **2 285** осигурени лица.

Броят на пенсионерите към 31.12.2023 год. е **1**.

№ по РЕД	ПОКАЗАТЕЛ	Брой
1.	ОСИГУРЕНИ ЛИЦА КЪМ 31.12.2023 ГОД.	31 390
2.	НОВООСИГУРЕНИ ЛИЦА ЗА ПЕРИОДА ОТ 01.01.2023 ГОД. ДО 31.12.2023 ГОД.	3 194
2.1.	НОВИ ОСИГУРЕНИ С ПОДАДЕНИ ЗАЯВЛЕНИЯ	488
2.2.	НОВИ ОСИГУРЕНИ ОТ СЛУЖЕБНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ	1 588
2.3.	ПРЕХВЪРЛЕНИ ОСИГУРЕНИ ЛИЦА ОТ ДРУГ ФОНД	1 118
3.	ПОДАДЕНИ ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ПЕРИОДА ОТ 01.01.2023 ГОД. ДО 31.12.2023 ГОД.	469
3.1.	ОДОБРЕНИ НОВИ ЗАЯВЛЕНИЯ	446
3.2.	ОТКАЗАНИ НОВИ ЗАЯВЛЕНИЯ	21
3.3.	НОВИ ЗАЯВЛЕНИЯ С НЕЯСЕН СТАТУС	2
4.	ПЕНСИОНЕРИ КЪМ 31.12.2023 ГОД.	1
5.	ЕДНОКРАТНО ИЗПЛАТЕНИ ПРИ НАСТЪПИЛ ОСИГУРИТЕЛЕН СЛУЧАЙ	185
6.	ПРЕХВЪРЛЕНИ КЪМ НОИ СРЕДСТВА НА ПЕНСИОНЕРИ ПО ЧЛ.69Б ОТ КСО	284
7.	ЗАКРИТИ ПАРТИДИ НА ЛИЦА, ПРОМЕНИЛИ ОСИГУРЯВАНЕТО ПО ЧЛ. 4В КСО	119
8.	ПРЕХВЪРЛЕНИ В ДРУГИ ФОНДОВЕ	2 285
№ по РЕД	ПОКАЗАТЕЛ	ЛЕВА
1.	СРЕДЕН МЕСЕЧЕН РАЗМЕР ВНОСКА	97.34

Б. ФИНАНСОВА И ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ**І. ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ФОНДА.**

Към 31.12.2023 год. постъпленията във фонда са в размер на 31 067 хил. лв. Получените осигурителни вноски са в размер на 15 456 хил. лв., 9 526 хил. лв. е размерът на дохода от инвестиране на средствата на фонда, 6 085 хил. лв. са средствата постъпили от други фондове. Изплатените средства на осигурени лица, придобили право на пенсия са 486 хил. лв. Изплатените суми на наследници на починали осигурени лица са 394 хил. лв., средствата за еднократно изплащане на осигурени лица са в размер на 81 хил. лв., общия размер на преведените средства към НОИ – 6 592 хил. лв., 9 726 хил. лв. са средства на лица преминали в други професионални фондове. Начислените такси и удържки за Дружеството са 1 654 хил. лв., от тях: 580 хил. лв. от осигурителни вноски и 1 074 хил. лв. от инвестиционна такса. Стойността на нетните активи към 31.12.2023 год. е 151 873 хил. лв. Увеличението спрямо 2022 год. е 12 134 хил. лв. или 8.68%.

ДИНАМИКА В НЕТНАТА СТОЙНОСТ НА АКТИВИТЕ НА УПРАВЛЯВАНИЯ ОТ ДРУЖЕСТВОТО ПРОФЕСИОНАЛЕН ПФ

№ по ред	Наименование	ПФ		
		2023	2022	Сравн. Сума
I	Нетни активи в началото на периода	139,739	138,607	1,132
II	Увеличения	31,067	20,308	10,759
1	Постъпления от осигурителни вноски	15,456	13,573	1,883
2	Прехвърлени средства от други пенсионни фондове	6,085	4,153	1,932
3	Средства на лица възобновили осигуряването си в УПФ по реда на чл.124а от КСО	0	0	0
4	Доход от инвестиране на средства	9,526	2,582	6,944
5	Преведени лихви от НАП	0	0	0
6	Други увеличения	0	0	0
III	Намаления	18,933	19,176	243
1	Изплатени пенсии	0	27	27
2	Изплатени средства еднократно или разсрочено на осигурени лица, придобили право на пенсия	486	358	-128
3	Изтеглени средства от осигурени лица	81	60	-21
4	Изплатени средства на наследници	394	618	224
5	Прехвърлени средства на други пенсионни фондове	9,726	12,135	2,409
6	Преведени средства на НОИ	6,592	4,447	-2,145
7	Средства за държавния бюджет	0	0	0
8	Средства на лица променили осигуряването си по реда на чл.46 от КСО	0	0	0
9	Прехвърлени средства към пенсионния резерв	0	0	0
10	Прехвърлени средства към ФИПП	0	0	0
11	Прехвърлени средства към ФРП	0	0	0
12	Отрицателен доход от инвестиране на средствата на пенсионния фонд	0	0	0
13	Изплатени такси на дружеството, в т.ч.	1,654	1,531	-123
13.1	- удържки от осигурителни вноски	580	509	-71
13.2	- инвестиционна такса	1,074	1,022	-52
13.3	- встъпителна такса	0	0	0
13.4	- други такси	0	0	0
IV	Нетни активи в края на периода	151,873	139,739	12,134

II. ИНВЕСТИРАНЕ НА СРЕДСТВАТА И ФОНДА

През 2023 година основната тема, която определяше поведението на световните капиталови пазари беше паричната политика на основните централни банки – Федералния резерв и Европейската централна банка. Борбата с инфлацията на двете банки и повишението на лихвите беше безпрецедентно.

Енергийната криза изразяваща се в увеличението на основните енергийни източници за Европа като природен газ и нефт доведе до пренасяне на инфлацията в промишлените и потребителски стоки. Европейската централна банка и Федералния резерв бяха принудени да продължат с повишението на основните лихви. В Евроразона Европейската централна банка повиши 6 пъти основната лихва и от 2,50% тя стана 4,50% към края на годината. В САЩ Федералния резерв повиши 4 пъти основната лихва - Federal Funds Target Rate - Upper Bound от 4,50% тя стана 5,50% към края на 2023 година.

Като цяло 2023 година за финансовите пазари премина изцяло под знака на възстановяването на основните индекси на капиталовите пазари. Възстановяването на основните индекси на капиталовите пазари беше придружено и от възстановяването на цените на дълговите ценни книжа.

В България през 2023 година се проведеха нови извънредни парламентарни избори. Сформира се редовен кабинет подкрепен от ГЕРБ-СДС и ПП-ДБ.

- в Европа индексите на капиталовите пазари отбелязаха ръст през 2023 година.
- в Австрия основният индекс ATX-Austria е с намаление от 9.87%.
- във Великобритания водещият индекс FTSE 100 - UK приключи годината на нива от 7,733.24 пункта или ръст от 3.78%.
- в Германия водещият индекс DAX - 40 приключи годината на нива от 16,751.64 пункта или ръст от 20.31%.
- във Франция основният индекс CAC - 40 отчете ръст от 16.52% и завърши годината на ниво от 7,543.18 пункта.
- в Белгия основният индекс BEL - 20 отчете увеличение от 0.18% и завърши годината на ниво от 3,707.77 пункта.
- в Нидерландия основният индекс AEX - 25 отчете ръст от 14.20% и завърши годината на ниво от 786.82 пункта.
- Индексът Euro STOXX50, включващ петдесетте компании „сини чипове“ в Европа отчете увеличение от 19.19% и завърши годината на ниво от 4,521.44 пункта.

Водещите индекси в САЩ също отчетоха повишения, като S&P 500 завърши годината с повишение от 24.23% при ниво 4,769.83 пункта. В същия тренд се движеше и водещият DJIA, като достигна ниво от 37,689.54 пункта или увеличение от 13.70% спрямо предходната 2022 г. Технологичният индекс NASDAQ отчете ръст от 60.76%, достигайки 16,825.93 пункта.

В България индексите SOFIX и BGBX40 и отчетоха ръст със съответно 27.20% и 13.35%. Повишение отчетоха индексите BG REIT и BG TR 30 с ръст от съответно 3.89% и 9.33%.

ИНДЕКСИ: БЪЛГАРИЯ, ЕВРОПА И САЩ

Индекс	29.12.2023	30.12.2022	Изменение (%)
SOFIX	765.12	601.49	27.20%
BGBX 40	157.87	139.28	13.35%

ДОКЛАД ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРОФЕСИОНАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД „ЦКБ - СИЛА“ ПРЕЗ 2023 ГОД.

BG REIT	190.30	183.17	3.89%
BG TR 30	799.44	731.20	9.33%
FTSE 100 -UK	7,733.24	7,451.74	3.78%
DAX - Germany	16,751.64	13,923.59	20.31%
CAC 40- France	7,543.18	6,473.76	16.52%
ATX-Austria	3,434.97	3,126.39	9.87%
AEX-Amsterdam	786.82	689.01	14.20%
Euro STOXX50 Pr	4,521.44	3,793.62	19.19%
BEL 20 - Belgium	3,707.77	3,701.17	0.18%
DJIA - USA	37,689.54	33,147.25	13.70%
SP 500 - USA	4,769.83	3,839.50	24.23%
NASDAQ - USA	16,825.93	10,466.48	60.76%

Общата пазарна капитализация на българския капиталов пазар в края на 2023 г. отбелязва спад с 48.63% до 15.5 млрд. лв., спрямо предходната година. Броят на сделките на регулиран пазар за изминалата година е 67 641 и отбелязва спад от 33% спрямо 2022 г. На 784 млн. лв. възлиза оборотът на БФБ, като това е с 22% по-малко на годишна база.

ПАЗАРНА КАПИТАЛИЗАЦИЯ (лв.)

Основен пазар	Декември 2023	Декември 2022	Изменение (%)
Сегмент акции Premium	3,083,129,277	1,600,720,018	92.61%
Сегмент акции Standard	7,745,938,385	8,138,367,104	-4.82%
Сегмент за дружества със специална инвестиционна цел	1,191,177,074	1,144,756,312	4.06%
Алтернативен пазар			
Сегмент акции	2,628,119,831.97	18,622,746,624.33	-85.89%
Сегмент за дружества със специална инвестиционна цел	416,210,591.91	339,207,254.16	22.70%
Пазар за растеж beam	436,406,443.09	330,454,187.26	32.06%
ОБЩО:	15,500,981,602	30,176,251,500	-48.63%

През 2023 год. при инвестирането на средствата на Фонда, усилията ни бяха насочени към постигането на оптимално равнище на доходност от активите, при минимална степен на риск. При инвестирането и съобразно инвестиционната политика на Фонда се отчиташе влиянието на рестриктивната паричната политика на Европейската Централна Банка и Федералния Резерв на САЩ. Стремехът беше да се ограничи негативното влияние на геополитическия риск и инфлацията. В търсенето на инвестиционни възможности се ръководехме от принципите, залегнали в Кодекса за социално осигуряване, а именно надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация. Инвестициите бяха насочени както към ценни книжа търгувани на международните пазари, така и към ценни книжа на българския капиталов пазар, сделки с ДЦК, емитирани от Министерство на финансите, държави членки на Европейски съюз, държави посочени в наредба на Комисията и централните им банки, Европейската инвестиционна банка.

В края на 2023 год. делът в **ДЦК** и **дългови ценни книжа**, издадени или гарантирани от държави членки, държави посочени в наредба на Комисията и централните им банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ е 28.58%, от активите на фонда.

През 2023 година БНБ не проведе аукциони за продажба на ДЦК.

На международните финансови пазари със средства на фонда се търгуваха дългови ценни книжа с различен падеж, в щатски долари и евро, издадени от Република България, Нидерландия, Република Албания, ЕЦБ и други корпоративни облигации от емитенти от Германия, Франция, САЩ и др.

През годината не са правени инвестиции в **БАНКОВИ ДЕПОЗИТИ**.

Инвестициите общо в **КОРПОРАТИВНИ ОБЛИГАЦИИ**, емитирани както от български, така и от чужди емитенти са 15.95% от активите на фонда. През годината участвахме в записването на обезпечени корпоративни облигации, за които в решението на общото събрание на акционерите и в предложението за сключване на облигационен заем е поето задължение да се иска приемане и те да бъдат приети за търговия на регулиран пазар в срок, не по-дълъг от 6 месеца от издаването им с емитенти Черноморски Холдинг АД, Студентска Център АД, Холдинг Център АД, Св. Св. Константин и Елена АД, Сила Холдинг АД, Недвижими Имоти София АДСИЦ, Север Холдинг АД, Загора Фининвест АД, Камбана Инвест ЕАД, Бесатур АД, Елеа Кепитъл Холдинг АД, Златен Лев Холдинг АД.

Делът в **АКЦИИ** – български и чуждестранни, включително акции на дружества със специална инвестиционна цел към края на отчетния период е 22.60% от активите. През 2023 година средства на фонда се инвестираха в акции, търгувани на БФБ АД с добра доходност на компании от сектор управление и търговия на имоти, управление на хотели и др.

Делът на **КИС** и **АЛТЕРНАТИВНИ ФОНДОВЕ**, включително чужди е 20.05% от активите.

Към края на 2023 год. инвестициите в **НЕДВИЖИМИ ИМОТИ** са 4.89% от активите на фонда.

ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА АКТИВИТЕ НА ФОНДА (ХИЛ. ЛВ.):

	Наименование на актива	ППФ					
		2023		2022		Разлика	
		Сума	%	Сума	%	Сума	%
1	Ценни книжа издадени или гарантирани от държавата	6,099	3.99	3,609	2.57	2,490	1.42
2	Акции	28,902	18.90	28,918	20.60	-16	-1.70
3	Акции и дялове на КИС	30,666	20.05	28,956	20.62	1,710	-0.57
4	Корпоративни облигации	14,209	9.29	14,208	10.12	1	-0.83
5	Банкови депозити	0	0.00	0	0.00	0	0.00
6	Инвестиции в чужбина	53,471	34.96	40,325	28.72	13,146	6.24
6.1	ЦК издадени или гарантирани от държави членки, централните им банки, държави посочени в наредба на КФН, от ЕЦ и/или ЕИБ	37,618	24.60	29,090	20.72	8,528	3.88
6.2	Акции	5,668	3.71	3,651	2.60	2,017	1.11
6.3	Акции и дялове на КИС	0	0.00	0	0.00	0	0.00
6.4	Корпоративни облигации	10,185	6.66	7,584	5.40	2,601	1.26
7	Инвестиционни имоти	7,484	4.89	6,953	4.95	531	-0.06
8	Вземания	8,302	5.43	7,052	5.02	1,250	0.41
9	Парични средства по разплащателни сметки	3,806	2.49	10,372	7.39	-6,566	-4.90
	Общо	152,939	100.00	140,393	100.00	12,546	

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АКТИВИТЕ НА ФОНДА

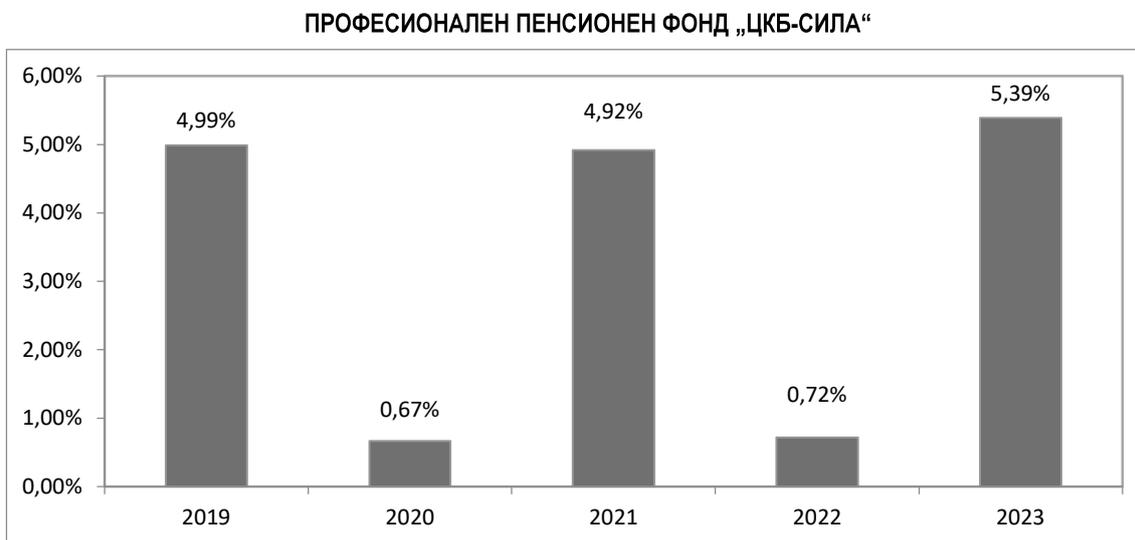
През отчетния период при инвестирането на средствата и управлението на портфейла на Фонда продължихме стриктно да спазваме нормативните изисквания на Кодекса за социално осигуряване.

IV. Доходност на активите на Фонда

Доходността от управление на активите на Фонда за пет годишен период 2019 - 2023 год. на годишна база е следната:

ФОНД	2019	2020	2021	2022	2023
ПРОФЕСИОНАЛЕН ПФ	4.99%	0.67%	4.92%	0.72%	5.39%

В. ОСНОВНИ РИСКОВЕ ЗА ФОНДА

Основните финансови рискове в дейността през 2023 г. бяха рисковете свързани с финансовите инструменти в които инвестираме активите на Фонда. Всички те в бяха повлияни от агресивната война на Русия срещу Украйна, инфлацията и паричната политика на основните централни банки – Федералния резерв и Европейската централна банка.

Като такива могат да бъдат посочени:

- пазарен риск- представлява рискът от повишаване или намаляване на тяхната пазарна стойност в следствие на бъдещи промени в пазарните условия. Притежаваните от Фонда финансови инструменти се управляват, отчитайки променящите се пазарни условия. Експозициите към пазарен риск се управляват в съответствие с утвърдените лимити, съобразени с изискванията на пенсионното законодателство.

- валутен риск- риск при сключването на сделки в чуждестранна валута. Валутният риск се измерва чрез количествено определяне на нетната експозиция към всяка валута различна от Лев и Евро като процент от нетните активи на Фонда.

- лихвен риск- дейностите по управление на риска имат за цел оптимизирането на нетния доход от лихви при дадени пазарни лихвени равнища в съответствие с бизнес стратегиите. Процедурите по управление на лихвения риск се прилагат от гледна точка на чувствителността на Фонда спрямо промени в лихвените равнища.

- ценови риск- основният ценови риск, на който е изложен Фонда е свързан с инвестициите в капиталови ценни книжа.

- кредитен риск- При управление на кредитния риск ПООД наблюдава риска от неизпълнение на ангажименти от страна на контрагенти при операции с финансови инструменти. При наблюдението на рисковите експозиции се отчитат колебанията в справедливата стойност на финансовите инструменти.

Детайлна информация за рисковете е оповестена в пояснение 16 към финансовия отчет Политика по управление на риска.

Е. ПЕРСПЕКТИВИ И ЦЕЛИ

Основна цел пред ръководството на ПООД „ЦКБ - Сила“ АД през 2024 год. ще бъде запазване и увеличаване на пазарния дял на Фонда в контекста на променената конкурентна среда. Усилията ни при инвестиране на средствата на осигурените лица ще бъдат насочени към адекватно управление в зависимост от прогнозите за динамичен финансов пазар не само в България, а в световен аспект, с оглед постигането на умерена доходност при разумни нива на риска.

Годишният доклад за управлението е одобрен от Управителния съвет на ПООД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.:

Изпълнителни директори на ПООД „ЦКБ – Сила“ АД:

SAVA
MARINOV
STOYNOV

Digitally signed by
SAVA MARINOV
STOYNOV
Date: 2024.04.01
10:30:30 +03'00'

САВА СТОЙНОВ

GEORGE
TODOROV
TODOROV

Digitally signed by
GEORGE TODOROV
TODOROV
Date: 2024.04.01
10:38:04 +03'00'

ГЕОРГИ ТОДОРОВ

KIRIL
NIKOLOV
CHERVENKOV

Digitally signed by
KIRIL NIKOLOV
CHERVENKOV
Date: 2024.04.01
08:40:48 +03'00'

КИРИЛ ЧЕРВЕНКОВ

РСМ БГ ООД
Адрес седалище и управление:
ул. Хан Омуртаг 8
1124 София, България
Адрес за кореспонденция:
ул. Проф. Фритьоф Нансен 9, ет.7
1142 София, България
Т: +359 2 987 55 22
Т: +359 2 987 55 33
Е: office@rsmbg.bg
W: www.rsmbg.bg

Кроу България Одит ЕООД
ул. Шести Септември № 55, 1142 София
Т (+3592) 44 565 91, (+35952) 42 660 71
Е office@crowe.bg
W www.crowe.bg

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

До акционерите на
ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД
Гр. София

Доклад относно одита на финансовия отчет

Мнение

Ние извършихме одит на финансовия отчет на **Професионален пенсионен фонд „ЦКБ-СИЛА“** („Фонда“), съдържащ отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица към 31 декември 2023 г., отчета за промени в нетните активи на разположение на осигурените лица и отчета за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към финансовия отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният финансов отчет дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Фонда към 31 декември 2023 г., неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на финансовия отчет“.

Ние сме независими от Фонда и управляващото го дружество ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на финансовия отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

Оценка по справедлива стойност на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	
Пояснения 6 Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, 13 Печалби/ (загуби) от финансови активи, нетно, 16 Политика по управление на риска и 18 Определяне на справедлива стойност	
Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
<p>Към 31.12.2023 г. Фондът притежава финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата с балансова стойност в размер на 133,347 хил. лв. (31.12.2022 г. 116,016 хил. лв.). Тези активи представляват 87% (2022 г. 83%) от общите активи на Фонда, поради това се определят като ключов фактор за резултатите от дейността на Фонда и размера на нетните му активи.</p> <p>При оценката на справедливата стойност на финансовите активи Фондът използва различни методи и прави предположения, които се основават на пазарните условия, съществуващи на всяка отчетна дата. Част от необходимите данни за оценките могат да бъдат получени сравнително лесно – като пазарни цени и лихвени проценти. Определянето на посочените справедливи стойности изисква прилагането на преценки по отношение на източниците за пазарни цени, идентифицирането на активен пазар, както и подходящо използвани методи и техники за оценяването им.</p> <p>Настоящата макроикономическа среда, която е резултат от съчетанието на последиците от геополитическите рискове, нестабилните нива на инфлация и лихвените проценти, влошен бизнес климат и несигурност по отношение на бъдещото развитие, поставя значителни предизвикателства при прогнозиране на очаквани показатели и параметри, използвани при определянето на справедливата стойност.</p> <p>Поради значимостта на горепосочените обстоятелства ние сметохме, че определянето на справедливата стойност на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата е ключов одиторски въпрос.</p>	<p>По време на нашия одит, одиторските ни процедури включваха, без да са ограничени до:</p> <ul style="list-style-type: none"> - преглед, анализ и оценка на прилаганата счетоводна политика за последваща оценка и представяне на финансовите активи на Фонда от гледна точка на изискванията на МСФО и българското законодателство; - оценка на адекватността на политиките и процедурите, на дизайна и ефективността на внедрените ключови контроли, свързани с процеса на определяне на справедливата стойност на финансовите инструменти; - проучващи запитвания, отправени към експертите на Фонда, относно свързаните процеси на оценяването и наблюдаемостта на външните данни, използвани от Фонда; - детайлен тест по същество на оценката на справедливата стойност на финансови активи към 31.12.2023 г. чрез получаването от независими източници на справедливи цени; - тест на ежедневните преоценки до справедлива стойност на база извадка; - критичен преглед на активността на пазарите, които се използват като референтни за целите на оценките на финансовите активи на Фонда, чрез анализ на честотата и обема на извършваните трансакции и възможността ценовата информация да се предоставя на продължаваща база; критична оценка и анализ, с участието на експерти на одиторите на уместността на ключовите методи за оценка, включително направените предположения, приложени дисконтовите фактори, очакван ръст и други ключови показатели, използвани при определянето на справедливата стойност на финансови активи, за които няма котиран цени от активен пазар; - потвърждение на информацията за номиналната стойност на инвестициите към 31.12.2023 г. от трети страни; - оценка на адекватността на оповестяванията във финансовия отчет, включително оповестяванията на основните методи за оценка на финансовите активи и свързаните с тях предположения, преценки и допускания, спрямо изискванията на МСФО, приети от ЕС.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД (Ръководството) носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено. Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт. Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорност на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за финансовия отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от ЕС и българското законодателство, както и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на финансовия отчет ръководството носи отговорност за оценяване на способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Фонда или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Надзорния съвет и Одитния комитет на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД (Лицата, натоварени с общо управление), носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Фонда.

Отговорности на одиторите за одита на финансовия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол;
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Фонда;
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството;
- достигаем до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Фонда да преустанови функционирането си като действащо предприятие;

- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последиствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13.06.2017 г. от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на доклада за дейността, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС)“. Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становища относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложим в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- а) информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, съответства на финансовия отчет;
- б) докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация:

- “РСМ БГ” ООД и “Кроу България Одит” ЕООД са назначени за задължителни съвместни одитори на финансовия отчет на Фонда за годината, завършила на 31 декември 2023 г. от общото събрание на акционерите на ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ АД, проведено на 28.06.2023 г., за период от една година.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ (продължение)

- Одитът на финансовия отчет за годината, завършила на 31 декември 2023 г. на Фонда представлява първа поредна година на непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от „РСМ БГ“ ООД и шеста поредна година за „Кроу България Одит“ ЕООД.
- В подкрепа на съвместното одиторско мнение ние сме предоставили в раздел „Ключови одиторски въпроси“ описание на най-важните оценени рискове, обобщение на отговора на съвместните одитори и важни наблюдения във връзка с тези рискове, когато е целесъобразно.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас съвместно одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на ПООД „ЦКБ-СИЛА“ АД, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Фонда и управляващото го дружество ПООД „ЦКБ-СИЛА“ АД.
- За периода, за който се отнася извършения от нас задължителен одит, освен одита, съвместните одитори са предоставили следните услуги на ПООД „ЦКБ-СИЛА“ АД и управляваните от него фондове, които не са посочени в доклада за дейността или финансовия отчет на Фонда:
  - ангажимент по изпълнение на договорни процедури съгласно изискванията на Международен стандарт за свързани по съдържание услуги (МСССУ) 4400 (преработен) Ангажименти за договорени процедури за издаване на доклад на съвместните регистрирани одитори съгласно изискванията на чл. 187, ал. 3, т. 2 и чл. 252 от КСО относно съответствие на историческата финансова информация между годишните отчети за надзорни цели на ПООД „ЦКБ-СИЛА“ АД и управляваните от него фондове, изготвени към и за годината, завършваща на 31 декември 2023 г. съгласно изискванията на Наредба № 63 и одитираните от нас годишни финансови отчети на ПООД „ЦКБ-СИЛА“ АД и управляваните от него фондове, изготвени в съответствие със Закона за счетоводството и МСФО, приети от ЕС, за годината, завършваща на 31 декември 2023 г.
  - ангажимент по изпълнение на договорни процедури съгласно изискванията на Международен стандарт за свързани по съдържание услуги (МСССУ) 4400 (преработен) Ангажименти за договорени процедури относно финансова информация”, по отношение на системата за управление на ПООД „ЦКБ-СИЛА“ АД към 31.12.2023 г., за издаване на съвместен доклад на регистрираните одитори съгласно изискванията на чл. 187, ал. 3, т. 3 от КСО относно съответствието на системата за управление на ПООД „ЦКБ-СИЛА“ АД с изискванията на КСО и актовете по прилагането му.

01.04.2024 г.

гр. София, България

За РСМ БГ ООД
Одиторско дружество, рег.№173

Mariana Petrova
Mihaylova

Digitally signed by Mariana Petrova Mihaylova
Date: 2024.04.01 13:10:53
+02'00'

д-р Мариана Михайлова
Управител

Mariana Petrova
Mihaylova

Digitally signed by Mariana Petrova Mihaylova
Date: 2024.04.01 11:52:00
+02'00'

д-р Мариана Михайлова
Регистриран одитор, отговорен за одита

Адрес седалище и управление:
ул. Хан Омуртаг 8
1124 София, България
Адрес за кореспонденция:
ул. Проф. Фридьоф Нансен 9, ет.7
1142 София, България

За Кроу България Одит ЕООД
Одиторско дружество, рег.№167

GYULYAY
MYUMYUN
RAHMAN

Digitally signed by GYULYAY MYUMYUN RAHMAN
Date: 2024.04.01 12:03:14
+03'00'

Гюляй Рахман
Управител

Daniela Kancheva
Grigorova

Digitally signed by Daniela Kancheva Grigorova
Date: 2024.04.01 11:21:34
+03'00'

Даниела Григорова
Регистриран одитор, отговорен за одита

ул. Шести Септември №55
1142 София, България

Отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица към 31 декември

	Пояснение	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Активи			
Инвестиционни имоти	5	7 484	6 953
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалба или загубата	6	133 347	116 016
Вземания	7	8 302	7 052
Парични средства и парични еквиваленти	8	3 806	10 372
Общо активи		152 939	140 393
Пасиви			
Задължения към свързани лица	12.2	139	88
Задължения по превеждане на средства по чл. 4в от КСО		912	553
Задължения, свързани с инвестиции	10	14	11
Други задължения		1	2
Общо пасиви		1 066	654
Нетни активи на разположение на осигурените лица	9	151 873	139 739

Финансовият отчет на страници от 1 до 48 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПООД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.

Димитър Моллов
Съставител

Dimitar
Kanchev
Mollov

Digitally signed by
Dimitar Kanchev Mollov
Date: 2024.04.01
08:25:33 +03'00'

Сава Стойнов
Изпълнителен директор

SAVA
MARINOV
STOYNOV

Digitally signed by
SAVA MARINOV
STOYNOV
Date: 2024.04.01
10:31:27 +03'00'

Дата: 15.03.2024 г.

Кирил Червенков
Изпълнителен директор

KIRIL
NIKOLOV
CHERVENKOV

Digitally signed by
KIRIL NIKOLOV
CHERVENKOV
Date: 2024.04.01
08:41:08 +03'00'

За РСМ БГ ООД
Одиторско дружество, рег. № 173

За Кроу България Одит ЕООД
Одиторско дружество, рег. № 167

д-р Мариана Михайлова
Управител на РСМ БГ ООД
Регистриран одитор, отговорен за одита

Mariana
Petrova
Mihaylova

Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01
13:09:59 +02'00'

Гюляй Рахман
Управител на Кроу България Одит ЕООД

GYULYAY
MYUMYUN
RAHMAN

Digitally signed by
GYULYAY
MYUMYUN RAHMAN
Date: 2024.04.01 12:02:02 +03'00'

Mariana
Petrova
Mihaylova

Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01 11:49:02
+02'00'

Даниела Григорова
Регистриран одитор, отговорен за одита

Daniela Kancheva
Grigorova

Digitally signed by Daniela
Kancheva Grigorova
Date: 2024.04.01 11:22:12 +03'00'

Поясненията на страници от 4 до 48 представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица за годината, приключваща на 31 декември

	Пояснение	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Приходи от лихви	13	2 876	2 071
Приходи от дивиденди	13	623	390
Нетна печалба / (загуба) от оценка на финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	13	4 897	(1 703)
Нетна печалба от валутна преоценка	13	(392)	629
Нетна печалба от сделки с финансови активи	13	788	1 055
Нетни приходи от инвестиционни имоти	5	607	145
Приходи от възстановени/ (Разходи за) обезценка	7, 13	127	(5)
Печалба от инвестиране на средствата на Фонда		9 526	2 582
Удръжки и такси за ПОАД	11	(1 654)	(1 531)
Оперативен резултат		7 872	1 051
Вноски за осигурени лица	9	15 456	13 573
Постъпили суми за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	9	6 085	4 153
Увеличения, свързани с осигурителни вноски		21 541	17 726
Изплатени суми по осигурителни и пенсионни договори	9	(7 553)	(5 510)
Преведени суми на лица, преминали в други пенсионни фондове	9	(9 726)	(12 135)
Намаления, свързани с осигурителни вноски		(17 279)	(17 645)
Изменение в нетните активи на разположение на осигурените лица		12 134	1 132
Нетни активи на разположение на осигурените лица в началото на годината	9	139 739	138 607
Нетни активи на разположение на осигурените лица в края на годината	9	151 873	139 739

Финансовият отчет на страници от 1 до 48 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.

Димитър Моллов
Съставител

Dimitar
Kanchev
Mollov

Digitally signed by
Dimitar Kanchev Mollov
Date: 2024.04.01
08:26:01 +03'00'

Сава Стойнов
Изпълнителен директор

SAVA
MARINOV
STOYNOV

Digitally signed by
SAVA MARINOV
STOYNOV
Date: 2024.04.01
10:32:12 +03'00'

Дата: 15.03.2024 г.

Кирил Червенков
Изпълнителен директор

KIRIL
NIKOLOV
CHERVENKOV

Digitally signed by
KIRIL NIKOLOV
CHERVENKOV
Date: 2024.04.01
08:41:25 +03'00'

За РСМ БГ ООД
Одиторско дружество, рег. № 173

д-р Мариана Михайлова
Управител на РСМ БГ ООД

Регистриран одитор, отговорен за одита

Mariana
Petrova
Mihaylova

Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01
13:09:01 +02'00'

Mariana
Petrova
Mihaylova

Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01 11:49:42
+02'00'

За Кроу България Одит ЕООД
Одиторско дружество, рег. № 167

Гюляй Рахман
Управител на Кроу България Одит ЕООД

Даниела Григорова
Регистриран одитор, отговорен за одита

GYULYAY
MYUMYUN
RAHMAN

Digitally signed by
GYULYAY
MYUMYUN RAHMAN
Date: 2024.04.01 12:02:23
+03'00'

Daniela Kancheva
Grigорова

Digitally signed by Daniela
Kancheva Grigорова
Date: 2024.04.01 11:22:45 +03'00'

Поясненията на страници от 4 до 48 представляват неразделна част от финансовия отчет.

Отчет за паричните потоци за годината, приключваща на 31 декември

	Пояснение	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Оперативна дейност			
Постъпления, свързани с осигурени лица	9	15 456	13 573
Плащания, свързани с осигурени лица и пенсионери	9	(7 195)	(5 338)
Платени такси на управляващото дружество	12.1	(1 603)	(1 565)
Постъпления на средства за осигурени лица прехвърлени от други пенсионни фондове		1 382	998
Плащания на средства за осигурени лица прехвърлени към други пенсионни фондове		(5 023)	(8 980)
Други парични потоци (за) / от оперативна дейност, нетно		(24)	(19)
Получени лихви и дивиденди		3 396	2 488
Придобиване на финансови активи		(32 258)	(29 798)
Постъпления от продажба на финансови активи		19 243	23 603
Плащания, свързани с инвестиционни имоти	5	(51)	(52)
Постъпления, свързани с инвестиционни имоти	5	151	121
Нетен паричен поток от/(за) оперативна дейност		(6 526)	(4 969)
Печалба от валутна преоценка на парични средства		(40)	470
Нетно увеличение/ (намаление) на парични средства и парични еквиваленти		(6 566)	(4 499)
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината		10 372	14 871
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	8	3 806	10 372

Финансовият отчет на страници от 1 до 48 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПООД „ЦКБ-Сила“ АД и е подписан на 15 март 2024 г.

Димитър Моллов
Съставител

Dimitar
Kanchev Mollov
Digitally signed by
Dimitar Kanchev Mollov
Date: 2024.04.01
08:26:24 +03'00'

Сава Стойнов
Изпълнителен директор

SAVA
MARINOV
STOYNOV
Digitally signed by
SAVA MARINOV
STOYNOV
Date: 2024.04.01
10:32:58 +03'00'

Дата: 15.03.2024 г.

Кирил Червенков
Изпълнителен директор

KIRIL NIKOLOV
CHERVENKOV
Digitally signed by
KIRIL NIKOLOV
CHERVENKOV
Date: 2024.04.01 08:41:41 +03'00'

За РСМ БГ ООД
Одиторско дружество, рег. № 173

д-р Мариана Михайлова
Управител

Mariana
Petrova
Mihaylova
Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01
13:08:08 +02'00'

Регистриран одитор, отговорен за одита

Mariana
Petrova
Mihaylova
Digitally signed by
Mariana Petrova
Mihaylova
Date: 2024.04.01
11:50:23 +02'00'

За Кроу България Одит ЕООД
Одиторско дружество, рег. № 167

Гюляй Рахман
Управител

GYULYAY
MYUMYUN
RAHMAN
Digitally signed by
GYULYAY MYUMYUN
RAHMAN
Date: 2024.04.01 12:02:49
+03'00'

Даниела Григорова
Регистриран одитор, отговорен за одита

Daniela Kancheva
Grigorova
Digitally signed by
Daniela Kancheva Grigorova
Date: 2024.04.01 11:23:15
+03'00'

Поясненията на страници от 4 до 48 представляват неразделна част от финансовия отчет.

Пояснения към финансовия отчет

1. Обща информация

Професионален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила” (Фондът) е регистриран по ф.д. 14531 /2000 г. при Софийски градски съд и е с ЕИК 130442139.

Фондът е самостоятелно юридическо лице, което се управлява от ПОАД „ЦКБ – Сила” АД (Дружеството) с ЕИК 825240908 и адрес на управление гр. София, бул. Цариградско шосе № 87. Фондът се представява при взаимоотношенията си с трети лица заедно от г-н Сава Стойнов и г-н Георги Тодоров или от г-н Сава Стойнов и г-н Кирил Червенков, представляващи ПОАД „ЦКБ – Сила” АД.

Управителният съвет на ПОАД „ЦКБ – Сила” АД е в състав:

Кирил Николов Червенков
Георги Тодоров Тодоров
Александър Богомилов Величков
Сава Маринов Стойнов

Надзорният съвет на ПОАД „ЦКБ – Сила” АД е в състав:

„ЦКБ ГРУП“ ЕАД
Александър Димитров Керезов
Николай Димитров Борисов

Фондът е създаден за неопределен срок.

Фондът не отговаря с активите си за задълженията и за загубите на Дружеството, което го управлява и представлява.

Фондът няма служители.

Основната дейност на Фонда се извършва съгласно Кодекса за социално осигуряване в България (КСО), който регламентира държавното и допълнителното пенсионно осигуряване в страната и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Основният принцип, по който се извършва осигуряването, е капиталовопокривен принцип на базата на дефинирани осигурителни вноски. Осигурителните вноски са за сметка на работодателя. Размерът на осигурителните вноски е определен в чл. 157 от Кодекса за социално осигуряване и се променя със Закона за бюджета на ДОО. Осигуряването в ППФ е задължително за лица, които работят в условията на I и II категория труд.

Допълнителното задължително пенсионно осигуряване е за срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране. Професионалната пенсия за ранно пенсиониране се получава отделно и независимо от пенсиите от Държавното обществено осигуряване.

Покритите рискове са старост и смърт.

Осигурителните договори са безсрочни.

Осигурителни и пенсионни договори

Осигурените лица в професионален пенсионен фонд имат право на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране. Професионалната пенсия за ранно пенсиониране се получава до момента на придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа от КСО.

Осигурените лица във Фонда имат право на:

- срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на I и II категория труд съобразно категорията труд;
- еднократно изплащане до 50% от средствата натрупани по индивидуална партида сума при трайно намалена работоспособност над 89.99 на сто;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследници на починал осигурен или на пенсионер на фонда.

Размерът на професионалната пенсия за ранно пенсиониране се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- срокът на получаване на пенсията;
- техническия лихвен процент, одобрен от зам. председателя на Комисията за финансов надзор.

При придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа на КСО преди изтичане на срока, за който е отпусната професионалната пенсия, с последната пенсия на осигуреното лице се изплаща и остатъкът на средствата в индивидуалната осигурителна партида.

Осигурителният договор се прекратява при следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при изтегляне на всички натрупани средства по индивидуалната партида на осигуреното лице при пенсиониране за осигурителен стаж и възраст по част първа от КСО, ако не е придобило право на професионална пенсия по условията на КСО;
- при прехвърляне на средствата в професионален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионно осигурително дружество, на осигурено лице, подписало действителен договор за осигуряване в професионален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, и за което процедурата за промяна на участие не е прекратена.
- при еднократен избор от осигуреното лице по реда на чл. 4в от КСО да промени осигуряването си от Фонда във фонд „Пенсии“ на ДОО, ако не му е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им се определя в Кодекса за социалното осигуряване като процент от осигурителния доход.

За 2023 г. те са: 12 на сто – за лицата, работещи при условията на I категория труд и 7 на сто – за лицата, работещи при условията на II категория труд.

Доходността от инвестирането на активите на Професионален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила” за периода 31.12.2021 г. – 29.12.2023 г. е 3.03% на годишна база (по данни на КФН).

Основни данни за ППФ „ЦКБ – Сила” за 2023 г.	’000 лв.
Постъпили вноски през периода	15 456
Постъпили суми за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	6 085
Удържани такси и комисионни	1 654
Доход за разпределение	9 526
Всичко нетни активи	151 873
Задължения към осигурените лица, в т.ч. дългосрочни	150 372
Резерв за гарантиране на минималната доходност	1 501

2. Основа за изготвяне на финансовите отчети

2.1. Приложими стандарти

Финансовият отчет на Фонда е съставен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (МСФО, приети от ЕС). По смисъла на параграф 1, точка 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството, приложим в България, терминът „МСФО, приети от ЕС“ представляват Международните счетоводни стандарти (МСС), приети в съответствие с Регламент (ЕО) 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета.

При изготвянето на финансовия отчет на пенсионния фонд е приложен специалният стандарт МСС 26 „Счетоводство и отчитане на планове за пенсионно осигуряване“ (МСС 26), съдържащ специфичните изисквания относно финансовите отчети на пенсионните фондове. Всички останали стандарти се прилагат при изготвянето на финансовия отчет на пенсионния фонд в степента, в която не са заменени от изискванията на МСС 26.

2.2. База за изготвяне

Финансовият отчет е изготвен на базата на историческата цена, с изключение на финансовите активи, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата и инвестиционните имоти, които са представени по справедлива стойност.

Финансовият отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие.

Към датата на изготвяне на настоящия финансов отчет ръководството е направило преценка на способността на Фонда да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. След извършения преглед на дейността на Фонда Ръководството очаква, че Фондът има достатъчно финансови ресурси, за да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и продължава да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на финансовия отчет.

2.3. Сравнителни данни

Фондът представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.4. Функционална валута и валута на представяне

Финансовият отчет е съставен в български лева, което е функционалната валута на Фонда. Всички суми (включително сравнителната информация за 2022 г.) са представени в хиляди лева ('000 лв.), освен ако не е посочено друго.

2.5. Използване на оценки и допускания

Изготвянето на финансовия отчет в съответствие с МСФО изисква ръководството да прави оценки, предвиждания и допускания, които влияят на прилагането на политиките и на отчетените суми на активи и пасиви, приходи и разходи. Реалният резултат може да бъде различен от тези очаквания.

Очакванията и основните допускания се преразглеждат във всеки отчетен период. Повторното преразглеждане на счетоводните оценки се признава в периода, в който оценката е преразгледана, когато преразглеждането се отнася само до този период, или в периода на преразглеждането и бъдещи периоди, ако преразглеждането оказва влияние на сегашния и на бъдещите периоди.

Информация за значителни позиции, които са засегнати от оценки на несигурността и критични допускания при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху сумите признати във финансовия отчет, се съдържа в приложенията по оценка на финансови инструменти.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Първоначално прилагане на нови стандарти и изменения към съществуващи стандарти, влезли в сила през текущия отчетен период

Следните изменения на съществуващи стандарти, издадени от Съвета за Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС, са влезли в сила за текущия отчетен период и няма съществен ефект от първоначалното им прилагане:

- МСФО 17 „Застрахователни договори“, (включително промени в МСФО 17 от юни 2020 г. и декември 2021 г.)
- Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети и практически стандарт 2 Материални преценки
- Изменения в МСС 12 Данъци върху дохода – отсрочени данъчни активи и пасиви, възникващи от еднократни сделки
- Изменения в МСС 12 Данъци върху дохода – Международна данъчна реформа – Втори стълб
- Изменения в МСС 8 Промени в счетоводната политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки

3.2. Стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила

Към датата на одобряване на настоящия финансов отчет следните нови стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, все още не са влезли в сила, не се очаква съществен ефект от първоначалното им прилагане:

:

- Изменения в **МСФО 16 Лизинг**: Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС
- Изменения в **МСС 1 Представяне на финансовите отчети**: Класификация на пасивите като текущи и нетекущи, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС
- Изменения в **МСС 1 Представяне на финансовите отчети**: Нетекущи пасиви, обвързани с финансови показатели, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС

Фондът е избрал да не приема тези нови стандарти и измененията на съществуващите стандарти преди датата на влизането им в сила. Фондът очаква всички стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика през първия период, започващ след датата на влизането им в сила. Фондът очаква приемането на тези нови стандарти и измененията на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Фонда в периода на първоначалното им прилагане.

3.3. Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

Понастоящем, МСФО, приети от ЕС, не се различават съществено от тези, приети от СМСС, с изключение на следните нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения, които все още не са одобрени от ЕС към датата на одобряване на настоящия финансов отчет (датите на влизане в сила, посочени по-долу са за пълните МСФО):

- Изменения в **МСС 7 Отчет за паричните потоци** и **МСФО 7 Финансови инструменти**: Оповестявания: Споразумения за финансиране на доставчици, в сила от 1 януари 2024 г., все още не са приети от ЕС
- Изменения в **МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове**: Липса на конвертируемост, в сила от 1 януари 2025 г., все още не са приети от ЕС

Фондът очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Фонда в периода на първоначалното им прилагане.

4. Съществена информация за счетоводните политики

4.1. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Фонда по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

4.2. Отчитане по сегменти

Фондът развива дейност само в един икономически сектор поради правните ограничения и целта, за която е създаден. Поради тези причини няма да бъде показана информация за различни сегменти.

4.3. Приходи

Основните приходи на Фонда са от инвестиции, включващи преценка на ценни книжа и инвестиционни имоти, реализирани печалби или загуби от сделки с ценни книжа и инвестиционни имоти, лихви от банкови влогове, депозити и лихвоносни ценни книжа, получени дивиденди.

Приходите от дивиденди се признават в печалбата или загубата в момента на възникване на правото за получаване на дивидента.

Приходите от лихви се начисляват текущо пропорционално на времевата база и чрез прилагане на метода на ефективната лихва за всички лихвоносни финансови активи.

Разликите от промените в оценката на финансовите инструменти спрямо пазарната им цена, се отчитат като текущ приход или разход от преоценки на финансови активи, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Разликата между отчетната стойност и продажната цена на финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата, при сделки с тях, се признават като текущи приходи или разходи от операции с инвестиции.

4.4. Разходи

Разходи се признават в отчета за промените в размера на нетните активи на разположение на осигурените лица към датата на тяхното възникване.

4.5. Инвестиционни имоти

Фондът отчита като инвестиционни имоти земя и сгради, държани с цел отдаване под наем при условия на оперативен лизинг или за увеличаване на стойността на имота, или и за двете, в съответствие с МСС 40 Инвестиционни имоти.

Инвестиционните имоти се признават като актив във финансовия отчет на Фонда само при условие, че са изпълнени следните две изисквания:

- вероятно е да бъдат получени бъдещи икономически изгоди от инвестиционните имоти;
- стойността на инвестиционните имоти може надеждно да бъде оценена.

Признаването се извършва обичайно от момента, в който всички ползи и рискове, свързани с актива са прехвърлени към Фонда.

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, включително разходите по сделката – например хонорари за правни услуги, данъци по прехвърляне на имота и други разходи по сделката. Текущите разходи, свързани с обслужването на актива не се включват в отчетната стойност, а се отчитат като преки разходи за инвестиционни имоти в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

След първоначалното им признаване инвестиционните имоти, се отчитат като се използва моделът на справедливата стойност. Инвестиционните имоти се преоценяват на тримесечна база и се включват в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица по пазарните им стойности. Те се определят от независими оценители с професионална квалификация и значителен професионален опит, подходящи за характера и местонахождението на инвестиционните имоти, базирайки се на доказателства за пазарните условия.

Промени в справедливата стойност на инвестиционните имоти или стойността на продажбата на инвестиционния имот се отразява на реда „Нетни приходи от инвестиционни имоти” в Отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

Последващите разходи, свързани с инвестиционни имоти, които вече са признати във финансовите отчети на Фонда, се прибавят към балансовата стойност на имотите, когато е вероятно Фондът да получи бъдещи икономически изгоди, надвишаващи първоначално оценената стойност на съществуващите инвестиционни имоти. Всички други последващи разходи се признават за разход в периода, в който са възникнали.

Фондът отписва инвестиционните си имоти при продажбата им или при трайното им изваждане от употреба, в случай че не се очакват никакви икономически изгоди от тяхната продажба. Печалбите или загубите, възникващи от изваждането им от употреба или продажбата им, се признават в Отчета за промените в размера на нетните активи на разположение на осигурените лица и се определят като разлика между нетните постъпления от продажбата и балансовата стойност на актива. Приходите от наеми от инвестиционни имоти се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица в периода, за който се отнасят, независимо от начина на плащане.

4.6. Финансови инструменти

4.6.1 Финансови активи

Притежаваните от Фонда финансови активи включват следните категории: портфейл от финансови активи, който отговаря на дефиницията за държан за търгуване, не се държи нито за събиране на договорни парични потоци, нито за събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и кредити и вземания (включващи и паричните средства и паричните еквиваленти).

В съответствие с МСС 26 инвестициите на пенсионния фонд се отчитат по справедлива стойност. В случай на търгуеми ценни книжа, справедливата стойност е пазарната стойност. В случай, че пенсионния фонд има инвестиции, за които не е възможна оценка по справедлива стойност, се оповестява причината, поради която справедливата стойност не се използва.

Класификация

Класификацията е в зависимост от същността и целите на финансовите активи към датата на първоначалното им признаване в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица и включва следните категории:

Кредити и вземания, отчетени по амортизирана стойност

Кредитите и вземанията, притежавани от Фонда, са недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не се котират на активен пазар.

Финансови активи, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба

Средствата на Фонда се инвестират при спазване принципите за постигане на максимална доходност, ликвидност и диверсификация на финансовите активи съгласно изискванията на пенсионното законодателство и вътрешните правила за дейност на пенсионноосигурителното дружество. Те включват инвестиции в държавни ценни книжа, корпоративни ценни книжа, акции и други. Тези инвестиционни цели определят класификацията на финансовите активи във Фонда като финансови активи, които са управлявани и чиито резултати се оценяват на база справедлива стойност, не се държат нито за събиране на договорни парични потоци, нито за събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. При управлението на Фонда, Дружеството се ръководи от информацията относно справедливата стойност на финансовите активи и използва тази информация, за да оцени резултатите на финансовите активи и да взема инвестиционни решения.

Признаване и оценяване

Финансови активи, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба

Фондът признава финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба на датата на уреждане. От този момент Фондът отчита всички приходи и разходи, свързани с промяна на справедливата им стойност в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

Финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба се отчитат по справедлива стойност при първоначално признаване, за която се приема цената им на придобиване без разходите по осъществяване на сделката. Разходите пряко свързани със сделката се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица при възникването им. Последващата оценка на тези инструменти е по справедлива стойност.

Кредити и вземания, отчетени по амортизирана стойност

Кредити и вземания се признават по справедлива стойност при първоначално признаване, за която се приема цената им на придобиване, към която се прибавят или съответно приспадат разходите пряко свързани с осъществяване на сделката.

След първоначалното им признаване, кредитите и вземанията се оценяват по амортизирана стойност, с използването на метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП), намалена с провизията за обезценка. Амортизираната стойност се изчислява, като се вземат под внимание всякакви дисконти или премии при придобиването и такси, или разходи, които са неразделна част от ЕЛП.

Амортизацията по ЕЛП се включва във финансовите приходи в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица. Загубите, възникващи от обезценка, се признават в отчета за промените в нетните активи като самостоятелен показател – разходи за обезценка. В края на всеки отчетен период Фондът признава коректив за загуби за очаквани кредитни загуби от вземанията и парични средства и парични еквиваленти. В края на всеки отчетен период Фондът актуализира оценката на изменението в кредитния риск на съответния финансов инструмент. Фондът оценява загубата от обезценка за финансовия инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента, ако кредитният риск на финансовия инструмент се е увеличил значително от първоначалното признаване. Ако кредитният риск на финансовия инструмент не е значително увеличен от първоначалното признаване, Фондът оценява загубата от обезценка за дадения финансов инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за 12 месеца.

При оценката за определяне на значително увеличение на кредитния риск Фондът отчита промяната в риска от настъпване на неизпълнение през очаквания срок на финансовия инструмент, а не промяната в размера на очакваните кредитни загуби. За да направи тази оценка, Фондът сравнява риска от настъпване на неизпълнение по финансовия инструмент към отчетната дата и към датата на първоначалното признаване и взема предвид разумната и аргументирана информация, достъпна без извършване на излишни разходи или усилия, която удостоверява значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Фондът разглежда както количествена, така и качествена информация, която е разумна и подкрепяща, включително исторически опит и информация за бъдещо развитие. Следната информация се взема предвид при оценката дали кредитният риск се е увеличил значително след първоначалното признаване:

- съществуващо или очаквано значително влошаване на външния (ако е наличен) или вътрешния кредитен рейтинг на финансовия инструмент;
- значимо влошаване на външните пазарни индикатори за кредитен риск за дадения финансов инструмент,

например значително увеличение на кредитния спред, цените на суап за кредитно неизпълнение за длъжника или продължителността на времето или степента, до която справедливата стойност на финансов актив е по-ниска от амортизираната му стойност;

- съществуващи или прогнозни неблагоприятни промени в бизнес, финансови или икономически условия, които се очаква да причинят значително намаляване на способността на длъжника да изпълнява задълженията си;
- съществуващо или очаквано значително влошаване на оперативните резултати на длъжника;
- значителни увеличения на кредитния риск по отношение на други финансови инструменти на същия длъжник;
- актуална или очаквана значителна неблагоприятна промяна в регулаторната, икономическата или технологичната среда на длъжника, което води до значително намаляване на способността на длъжника да изпълнява задълженията си по дълга.

Независимо от резултата от горната оценка, Фондът приема, че кредитният риск по даден финансов актив се е увеличил значително от първоначалното признаване, когато договорните плащания са просрочени с повече от 30 дни, освен ако Фондът не разполага с разумна и подкрепяща информация, която да показва друго.

Фондът редовно следи за ефективността на използваните критерии при определянето дали има значително увеличение на кредитния риск и ги преразглежда, за да подсигури, че критериите са в състояние да идентифицират значително увеличение на кредитния риск преди сумата да стане просрочена.

Фондът счита следните обстоятелства за настъпване на неизпълнение за целите на управление на вътрешния кредитен риск:

- нарушение на финансовите условия от страна на длъжника; или
- информацията, разработена вътрешно или получена от външни източници, показва, че е малко вероятно длъжникът да плати на кредиторите, включително на Фонда, изцяло (без да се отчитат обезпеченията, държани от Фонда).

Независимо от горния анализ, Фондът счита, че е настъпило неизпълнение, когато даден финансов актив е с над 90 дни просрочие, освен ако Фондът има разумна и подкрепяща информация, за да докаже, че по-голямо просрочие е по-подходящ критерий за неизпълнение.

Финансов актив е с кредитна обезценка, когато едно или повече събития оказват негативно въздействие върху оценката на бъдещите парични потоци от този финансов актив. Доказателство, че даден финансов актив е с кредитна обезценка, включва наблюдаеми данни за следните събития:

- а) значителни финансови затруднения на емитента или длъжника;
- б) нарушение на договора, като неизпълнение или събитие на просрочие;
- в) кредиторът(ите) на длъжника, по икономически или договорни причини, свързани с финансовите затруднения на длъжника, предоставя на длъжника отстъпка (и), която кредиторът(ите) не би предоставил в противен случай;
- г) става вероятно длъжникът да влезе в несъстоятелност или друга финансова реорганизация; или
- д) изчезването на активен пазар за този финансов актив поради финансови затруднения.

Измерването на очакваните кредитни загуби е функция от вероятността за неизпълнение, загубата при неизпълнение (т.е. размера на загубата при неизпълнение) и експозицията при неизпълнение. Оценката на вероятността за неизпълнение и загубата при неизпълнение се базира на исторически данни, коригирани с информация за бъдещото развитие, както е описано по-горе. Експозицията при неизпълнение за финансовите активи, се състои от брутната балансова стойност на активите към датата на отчетния период.

За финансовите активи очакваната кредитна загуба се оценява като разликата между всички договорни парични потоци, които се дължат на Фонда в съответствие с договора и всички парични потоци, които Фондът очаква да получи, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент. Фондът признава печалба или загуба от обезценка в отчета за промените в нетните активи за всички финансови инструменти със съответстваща корекция на тяхната балансова стойност в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица.

Отписване

Фондът отписва финансов актив, когато договорните права към паричните потоци от финансовия актив изтекат, или когато прехвърли правата за получаване на договорните парични потоци от финансовия актив в транзакция, в която се прехвърлят всички съществени рискове и печалби от притежаването на финансовия актив. Всяко участие в прехвърлени финансови активи, което е създадено или запазено от Фонда, се признава като отделен актив или пасив.

Фондът извършва транзакция, при която прехвърля активи, признати в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, но запазва част или всички съществени рискове и печалби от прехвърлените активи или част от тях. Ако са запазени част или всички съществени рискове и печалби, то прехвърлените активи не се отписват от отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица. Прехвърляне на активи със запазване на част или всички съществени рискове и печалби са например сделки със заемане на ценни книжа или с ангажимент за обратно изкупуване.

При транзакции, при които Фондът нито запазва, нито прехвърля всички съществени рискове и печалби от притежаването на един финансов актив, той отписва актива, ако не запазва контрол над него. Правата и задълженията, запазени при прехвърлянето, се признават отделно съответно като активи и пасиви. При сделки, при които се запазва контрол над актива, Фондът продължава да признава актива до степента на участие, в зависимост от това доколко е изложено на промени в стойността на прехвърления актив.

Фондът отписва определени инвестиционни ценни книжа, когато бъдат определени като несъбираеми - например, когато има информация, показваща, че длъжникът е в тежко финансово затруднение и няма реалистична перспектива за възстановяване, напр. когато длъжникът е бил ликвидирен или е влязъл в производство по несъстоятелност. Отписаните финансови активи все още могат да бъдат обект на дейности по принудително изпълнение съгласно процедурите за възстановяване на Фонда, като се вземат предвид правните консултации, когато е уместно. Всички възстановени суми се отчитат в печалбата или загубата.

4.6.2 Финансови пасиви

Финансовите пасиви включват задължения към Дружеството, управляващо Фонда, задължения по репо сделки и задължения, свързани с инвестиции.

Фондът признава финансовите пасиви на датата на възникване по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо по амортизирана стойност. Фондът отписва финансов пасив, когато неговите договорни задължения са изпълнени, отменени или изтекат.

4.6.3 Принципи за оценка по справедлива стойност

Справедлива стойност е цена при нормална сделка за продажба на актив или за прехвърляне на пасив, която би се случила между пазарни участници към датата на оценка. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които Фондът задължително има достъп.

Справедливата стойност на финансовите инструменти се определя всеки ден на база пазарни котировки на цената им към края на предходния работен ден на активен пазар за този инструмент, без в нея да се включват разходите по осъществяване на сделката. Пазарът се счита за активен, ако борсовите цени са регулярни и лесно достъпни и представляват актуални и редовно осъществявани преки пазарни сделки.

Ако пазарът за даден финансов инструмент не е активен, Фондът установява справедливата стойност, използвайки ценообразуващи модели или техники на дисконтиране на паричните потоци. Избраната техника за оценка използва максимално пазарните данни, разчита възможно най-малко на специфични за Фонда оценки, включва всички фактори, които участниците в пазара биха взели предвид при определянето на цена, и е съвместима с приетите икономически методологии за ценообразуване на финансови инструменти. Данните за техниките за оценка удачно представят пазарните очаквания и измервания за факторите на риск и доходност, присъщи на финансовия инструмент.

4.6.4 Печалби и загуби от последваща оценка

Всички печалби и загуби, възникнали в резултат на промени в справедливата стойност на финансови инструменти отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба, се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица на ежедневна база.

Основните използвани методи за преоценка са посочени по-долу, в зависимост от типа на инструмента:

Акции и права, приети за търговия на регулиран пазар

Последваща оценка на акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, които са включени в основен индекс на съответния пазар, се извършва по:

- цена на затваряне на този пазар за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация на финансови инструменти;
- последна цена "купува" за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация на финансови инструменти, ако не може да се определи цена по предходната разпоредба.

Последваща оценка на акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, извън посочените в предходната разпоредба, се извършва по по-ниската цена от:

- обявената на този пазар цена на затваряне за предходния работен ден, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец;
- последна цена "купува" за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец.

При невъзможност да се приложи начинът за оценка по предходните две разпоредби, последващата оценка на акции се извършва по един от следните методи и модели:

1. метод на пазарните множители на дружества аналози чрез използване на модела на пазарните множители на дружество аналог;
2. метод на нетната балансова стойност на активите чрез използване на модела на нетната балансова стойност на активите; Следва да се разграничи това от пазарна оценка на активите. Данните се изчисляват от последните публикувани финансови отчети на дружествата без допълнителни корекции в стойността на позициите от отчета;
3. метод на дисконтираните парични потоци чрез използване на:
  - а) модела на дисконтираните парични потоци на собствения капитал;
  - б) модела на дисконтираните парични потоци на дружеството, или
  - в) модела на дисконтираните дивиденди.

Последваща оценка на права или варианти по акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, се извършва по по-ниската цена от цената на затваряне и последната цена "купува" за предходния работен ден, обявени в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация.

При невъзможност да се приложи предходната разпоредба, последващата оценка на правата и вариантите се извършва по справедлива стойност, определена посредством подходящ модел, посочен в правилата на Фонда.

Прилагането на даден метод следва да се аргументира подробно, като се обоснове методиката за изчисление на цените. Когато даден избран метод престане да бъде приложим

за съответната ценна книга поради липса на публична информация или когато се получат съществени отклонения в оценката, изчислена по дадения метод, спрямо справедливата ѝ стойност, се избира друг метод, който дава по-точна оценка на справедливата стойност на ценната книга.

Акции и/или дялове, издадени от колективни инвестиционни схеми

Последваща оценка на акции или дялове на предприятия за колективно инвестиране, учредени в страната, се извършва по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване до 12 часа в деня на оценката.

- В случаите, когато не е достигнат законово определеният минимален размер на нетната стойност на активите на предприятието за колективно инвестиране, последващата оценка на издадените от него дялове се извършва по последната определена и обявена до 12 часа в деня на оценката емисионна стойност на един дял, намалена с размера на предвидените в правилата на фонда разходи по емитирането и по обратното изкупуване на един дял.
- Ако не може да се определи цена по предходните две разпоредби, последващата оценка се извършва по обявената на съответния пазар цена на затваряне за предходния работен ден, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец.
- В случаите, когато не могат да се приложат предходните разпоредби последващата оценка на акциите, съответно на дяловете, се извършва или по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване, или по справедлива стойност на една акция, съответно на един дял, определена по метода на нетната балансова стойност на активите съгласно последния вписан в публичния регистър на комисията счетоводен баланс на съответното предприятие за колективно инвестиране – която от двете величини е изчислена по най-актуални данни за нетните активи на предприятието.

Последваща оценка на акции, съответно на дялове на предприятия за колективно инвестиране, учредени извън страната, се извършва по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване до 12 ч. българско време в деня на оценката.

- Ако не може да се определи цена по реда на предходната разпоредба, последващата оценка се извършва по обявената на съответния пазар цена на затваряне за предходния работен ден, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец.
- В случаите, когато не могат да се приложат предходните две разпоредби, последващата оценка на акциите, съответно на дяловете, се извършва или по последната определена и обявена цена на обратно изкупуване, или по справедлива стойност, определена по метода на нетната балансова стойност на активите съгласно последния оповестен счетоводен баланс на съответното предприятие за колективно инвестиране – която от двете величини е изчислена по най-актуални данни за нетните активи на предприятието. Извън тези случаи, когато правилата на предприятието за колективно инвестиране предвиждат определени условия, при които не се осъществява обратно изкупуване на акции, съответно на дялове, последващата им оценка се извършва по последната определена и обявена нетна стойност на активите на една акция, съответно на един дял.

- Извън случаите по предходната разпоредба, когато правилата на предприятието за колективно инвестиране предвиждат определени условия, при които не се осъществява обратно изкупуване на акции, съответно на дялове, последващата им оценка се извършва по последната определена и обявена до 12 ч. българско време в деня на оценката нетна стойност на активите на една акция, съответно на един дял.

Облигации, отговарящи на условията по чл. 176, ал. 1, т. 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, приети за търговия на регулиран пазар

Последващата оценка на тези облигации, се извършва по:

- последна цена на сключена с тях сделка за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация за финансови инструменти. Когато се обявява нетна цена, последващата оценка се извършва, като към тази цена се прибави дължимият лихвен купон към датата, за която се отнася оценката.
- Ако не може да се определи цена по предходната разпоредба, последващата оценка се извършва по последна цена "купува" за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация за финансови инструменти. Когато се обявява нетна цена, последващата оценка се извършва, като към тази цена се прибави дължимият лихвен купон към датата, за която се отнася оценката.
- При невъзможност да се приложат начините за оценка по предходните две разпоредби, се използва методът на дисконтираните парични потоци.

Ценни книжа, отговарящи на условията по чл. 176, ал. 1, т. 3, 7 и 9 от Кодекса за социално осигуряване, които не се търгуват на регулирани пазари

Последващата оценка на тези ценни книжа се извършва по метода на дисконтираните парични потоци или по друг подходящ метод, посочен в Правилата на фонда.

Държавни ценни книжа, издадени и приети за търговия на регулиран пазар в страната.

Последващата оценка на тези ценни книжа се извършва по:

- последна цена на сключена с тях сделка за предходния работен ден (ден "Т"), обявена в борсовия бюлетин, към която се добавя дължимият лихвен купон за деня, за който се отнася оценката, обявен в бюлетина от ден "Т-2".
- Ако не може да се определи цена по предходната разпоредба, последващата оценка се извършва по последна цена "купува" за предходния работен ден (ден "Т"), обявена в борсовия бюлетин, към която се добавя дължимият лихвен купон за деня, за който се отнася оценката, обявен в бюлетина от ден "Т-2".
- При невъзможност да се приложат начините за оценка по предходните две разпоредби, последващата оценка се извършва по средна цена на всяка емисия за предходния работен ден на вторичния междубанков пазар. Средната цена на емисия се формира като средноаритметична от цените "купува" и "продава", обявени от не по-малко от трима първични дилъри на държавни ценни книжа, определена по начин, посочен в правилата на Фонда.
- При невъзможност да се приложат начините за оценка по предходните три разпоредби, се използва методът на съпоставими цени за ценни книжа със сходни условия за плащане, падеж и рейтинг или други общоприети методи, определени в правилата на Фонда.

4.7. Договори за продажба и обратно изкупуване на ценни книжа

Ценни книжа могат да бъдат давани под наем или продавани с ангажимент за обратното им изкупуване (репо-сделка). Тези ценни книжа продължават да се признават в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, когато всички съществени рискове и изгоди от притежаването им остават за сметка на Фонда. В този случай се признава задължение към другата страна по договора в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, когато Фондът получи паричното възнаграждение.

Аналогично, когато Фондът взима под наем или купува ценни книжа с ангажимент за обратната им продажба (обратна репо-сделка), но не придобива рисковете и изгодите от собствеността върху тях, сделките се третират като предоставени обезпечени заеми, когато паричното възнаграждение е платено. Ценните книжа не се признават в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица.

Разликата между продажната цена и цената при обратното изкупуване се признава разсрочено за периода на договора, като се използва метода на ефективната лихва. Ценните книжа, отдадени под наем, продължават да се признават в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица. Ценни книжа, взети под наем, не се признават в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, освен ако не са продадени на трети лица, при което задължението за обратно изкупуване се признава като търговско задължение по справедлива стойност и последващата печалба или загуба се включва в нетния оперативен резултат.

4.8. Парични средства и парични еквиваленти

Фондът отчита като парични средства и парични еквиваленти наличните пари в брой, парични средства по банкови сметки, депозити с оригинален срок до три месеца, краткосрочни и високоликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в паричен еквивалент и съдържат незначителен риск от промяна в стойността си.

4.9. Резерв за гарантиране на минимална доходност

Професионалният пенсионен фонд създава резерви за гарантиране на минималната доходност. Резервът се създава, когато ППФ постигне с над 40 на сто по-висока доходност на годишна база за 24 месечен период от средната постигната доходност от всички професионални пенсионни фондове или превишава с 3 процентни пункта средната - което от двете числа е по-голямо. КФН публикува средната постигната доходност на всеки три месеца. Редът за определяне на размера на резерва за гарантиране на минималната доходност се определя съгласно Кодекса за социално осигуряване и Наредба N 12 на КФН от 10.12.2003г.

4.10. Такси

Във връзка с осъществяването на дейността по управление на ППФ от Пенсионноосигурителното дружество (ПОАД), ППФ начислява и изплаща на ПОАД следните такси върху вноските, получени от осигурените лица:

- такса в размер на 3.75%, удържана от всяка вноска;
- 0.75% инвестиционна такса, определена годишно върху стойността на нетните активи в зависимост от периода, през който са управлявани.

При прехвърляне на средства от индивидуалната партида от един професионален фонд към друг не се събира такса.

При прехвърляне на средствата по индивидуалната партида в пенсионна схема съгласно чл.38д от Правилника за организацията и дейността на ППФ се събира такса в размер на 10 лева. Таксата се заплаща от осигуреното лице по сметка на Дружеството.

През 2023 г. и 2022 г. се събираха следните такси:

- такса в размер на 3.75%, удържана от всяка вноски;
- 0.75% инвестиционна такса, определена годишно върху стойността на нетните активи в зависимост от периода, през който са управлявани.

4.11. Данъци

Приходите на Фонда не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане. Приходите от инвестиране на активите на Фонда, разпределени по индивидуалните партии на осигурените лица, не се облагат с данък по смисъла на Закона за данъците върху доходите на физически лица. Услугите по допълнителното задължително пенсионно осигуряване не се облагат по реда на Закона за данък върху добавената стойност.

5. Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти на Фонда включват имоти, които се държат с инвестиционна цел. Промени в балансовите стойности, отразени в Отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, могат да бъдат представени както следва:

	‘000 лв.
Балансова стойност към 01 януари 2022 г.	6 857
Новопридобити активи	-
Нетна печалба от промяна в справедлива стойност	96
Балансова стойност към 31 декември 2022 г.	6 953
Новопридобити активи	-
Нетна печалба от промяна в справедлива стойност	531
Балансова стойност към 31 декември 2023 г.	7 484

Инвестиционните имоти не са заложен като обезпечение по заеми.

Следните суми, свързани с инвестиционните имоти, са отразени в Отчета за промените в размера на нетните активи на разположение на осигурените лица:

	2023	2022
	‘000 лв.	‘000 лв.
Приходи от наеми	122	94
Преки оперативни разходи	(46)	(45)
Нетна промяна в справедливата стойност	531	96
	607	145

Условията в лизинговите споразумения са договорени поотделно за всеки договор и затова всеки договор следва да бъде разгледан самостоятелно. Лизинговите договори не съдържат изискването за спазване на конкретни финансови показатели или други изисквания, освен правото на собственост на лизингодателя.

Оценъчните техники, приложени при определянето на справедливата стойност на инвестиционните имоти на Фонда съответстват на ниво 3 от въведената с МСФО 13 Йерархия на справедливите стойности по отношение на всички финансови и нефинансови активи и пасиви, попадащи в обхвата на стандарта. Справедливата стойност се определя на база, изготвени оценки от независими оценители при претегляне на различните оценителски методи в зависимост от вероятността за сбъждане на заложените хипотези при прилагане на въведената от МСФО 13 презумпция за определяне на справедливата стойност на база на пазарните очаквания за максимизиране на стойността на актива в зависимост от употребата му.

Фондът няма поети ангажименти за придобиване на инвестиционни имоти през 2023 г.

За инвестиционни имоти с балансова стойност 1 138 хил. лв. са налични ограничения при тяхната реализация, породени от законови разпоредби.

Техники за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Следната таблица представя техниките за оценяване, използвани при оценяването на справедливите стойности на Ниво 3, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни.

Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
1/ Метод на сравнителните анализи	Ко - Коефициент за офертност Кпл - Коефициент за площ Кф - коефициент за функционалност; Кс - коефициент за състояние; Кп - коефициент за пазарна реализация Кич - Коефициент за идеални части земя Км - коефициент за местоположение;	При повишаване на коефициентите се повишава и пазарната стойност на имота
2/ Метод на приходната стойност	Кф – коефициент за функционалност; Км – коефициент за местоположение; Кс – коефициент за състояние; Кп – коефициент за пазарна реализация;	При повишаване на коефициентите се повишава и пазарната стойност на имота
3/ Разходен метод	К - псп -Коефициент на пазарна стойност на производствени разходи /разходи за строителство/ за единица площ Кцк - Коефициент за ценови нива Кс – коефициент за състояние;	При повишаване на коефициентите се повишава и пазарната стойност на имота

Инвестиционните имоти са представени във финансовите отчети на Фонда като е използван Модел на справедливата стойност - оценка на пазарната стойност на имотите към 31.12.2023 г., изготвена от независими оценители, притежаващи правоспособност за извършване на оценка на недвижими имоти съгласно Закона за независимите оценители. Справедливата стойност е от ниво 3 в йерархията на справедливата стойност.

Инвестиционните имоти към 31.12.2023 г. са както следва:

- Земи 3 285 хил. лв.
- Сгради 4 199 хил. лв.

Бъдещите постъпления по договорите за наем са както следва:

До 1 година	От 1 до 2 години	от 2 до 3 години	от 3 до 4 години	от 4 до 5 години	Над 5 години	Общо
'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
86	31	4				121

6. Финансови активи, отчетани по справедлива стойност в печалбата или загубата

	Пояснение	2023	2022
		'000 лв.	'000 лв.
Акции и права		34 570	32 569
<i>Акции и права на емитенти от България</i>		28 902	28 918
<i>Акции и права на емитенти от чужбина</i>		5 668	3 651
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми		30 666	28 956
<i>Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове от България</i>		30 666	28 956
<i>Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина</i>		-	-
Други дългови ценни книжа		24 394	21 792
<i>Корпоративни облигации</i>		14 209	14 208
<i>Корпоративни облигации на емитенти от чужбина</i>		10 185	7 584
<i>Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни</i>			
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата, от държави-членки или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ, от трети страни и техните централни банки	6.1	43 717	32 699
<i>Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата</i>	6.1.1.	6 099	3 609
<i>Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ</i>	6.1.2.	27 036	21 521
<i>Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН</i>	6.1.3.	10 582	7 569
		133 347	116 016

Ценните книжа по справедлива стойност по видове валути са:

	2023	2022
	'000 лв.	'000 лв.
Ценни книжа по справедлива стойност в лева	64 959	62 997
Ценни книжа по справедлива стойност в евро	57 463	47 088
Ценни книжа по справедлива стойност в долари	10 925	5 931
	133 347	116 016

Представените по-долу стойности към 31 декември 2023 г. на ценните книжа са определени посредством използване на пазарни котировки. При липса на котирани цени на активен пазар за определяне на справедливите стойности на някои от дълговите ценни книжа и инвестициите в акции са приложени техники за оценка, които са представени в пояснение 18

6.1. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата, от държави-членки или държави, посочени в Наредба на КФН и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ, трети страни и техните централни банки

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	6 099	3 609
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, ЕЦБ и/или ЕИБ	27 036	21 521
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни и техните централни банки или държави, посочени в Наредба на КФН	10 582	7 569
	43 717	32 699

6.1.1. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата

Емисия	Лихвен процент	Падеж	Вид валута	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 ‘000 лв.
XS2536817484	4.6250%	23.09.2034	EUR	1 500 000	3 152
XS1208855889	2.6250%	26.03.2027	EUR	550 000	1 079
XS2536817211	4.1250%	23.09.2029	EUR	500 000	1 015
XS2579483319	4.5000%	27.01.2033	EUR	400 000	853
					6 099

6.1.2. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ

Емисия	Лихвен процент	Падеж	Вид валута	Държава	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 ‘000 лв.
XS1312891549	2.750%	29.10.2025	EUR	Румъния	3 000 000	5 745
XS1892141620	2.875%	11.03.2029	EUR	Румъния	2 500 000	4 534
XS1599193403	2.375%	19.04.2027	EUR	Румъния	1 200 000	2 250
XS2027596530	2.124%	16.07.2031	EUR	Румъния	1 000 000	1 573
US298785GJ95	3.250%	29.01.2024	USD	ЕИБ	1 000 000	1 791
US298785JV96	3.750%	14.02.2033	USD	ЕИБ	1 000 000	1 762
XS2109812508	2.000%	28.01.2032	EUR	Румъния	800 000	1 234
XS1060842975	3.625%	24.04.2024	EUR	Румъния	750 000	1 500
NL0015001VO4	0.000%	30.05.2024	EUR	Нидерландия	700 000	1 349
XS1420357318	2.875%	26.05.2028	EUR	Румъния	550 000	1 022
XS2571923007	7.125%	17.01.2033	USD	Румъния	500 000	983
US731011AU68	3.250%	06.04.2026	USD	Полша	470 000	811
NL0015001OM3	0.000%	27.03.2024	EUR	Нидерландия	450 000	873
XS1696445516	1.750%	10.10.2027	EUR	Унгария	400 000	736
XS1117298916	3.000%	11.03.2025	EUR	Хърватия	300 000	597
XS1934867547	2.000%	08.12.2026	EUR	Румъния	150 000	276
						27 036

6.1.3. Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или техните централни банки или държави, посочени в Наредба на КФН

Емисия	Лихвен процент	Падеж	Вид валута	Държава	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 '000 лв.
XS1877938404	3.500%	09.10.2025	EUR	Албания	1 400 000	2 719
US900123CX69	4.250%	13.03.2025	USD	Турция	1 200 000	2 105
XS1807201899	3.375%	21.04.2025	EUR	Черна Гора	900 000	1 766
XS2050982755	2.550%	03.10.2029	EUR	Черна Гора	900 000	1 451
XS2636412210	5.900%	09.06.2028	EUR	Албания	800 000	1 650
US91282CFP14	4.250%	15.10.2025	USD	САЩ	500 000	891
						10 582

6.1.4. Ценни книжа, превишаващи 5% от отделен клас или вид

6.1.4.1. Корпоративни облигации, индивидуално превишаващи 5% от стойността на активите в класа

Емисия	Емитент	Вид валута	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 '000 лв.
XS1731768302	EUROHOLD BULGARIA	EUR	2 015 000	3 998
XS0483980149	TRANSALP 1 SECURITIES	EUR	2 800 000	5 051
XS2455528823	Prudentia-AirBlu	EUR	609 000	1 292

6.1.4.2. Акции и права, индивидуално превишаващи 5% от стойността на активите в класа

Емисия	Емитент	Вид валута	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 '000 лв.
BG11EMTOAT16	Химснаб АД	BGN	124 543	7 223
BG1100035135	Инвестиционна Компания Галата АД	BGN	2 471 281	6 079
BG11KOVABT17	Кораборемонтен завод Одесос АД	BGN	28 929	4 518
BG1100041067	Супер Боровец АДСИЦ	BGN	3 900 000	2 149
CY0100560214	INTERFUND INVESTMENTS PLC - ЦД	EUR	5 780 000	1 831

6.1.4.3. Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове от България, индивидуално превишаващи 5% от стойността на активите в класа

Емисия	Емитент	Вид валута	Номинал	Справедлива стойност 31.12.2023 ‘000 лв.
BG9000007054	ДФ "Конкорд Фонд - 1 Акции и Облигации"	BGN	114 925	2 290
BG9000018069	ДФ "Тексим България"	BGN	25 034	1 833
BG9000017079	ДФ КУЕСТ ВИЖЪН	BGN	1 554 794	1 848
BG9000016071	ДФ ПРАЙМ АСЕТС	BGN	3 356 112	3 782
BG9000009134	ДФ "Селект Баланс"	BGN	74 646	1 565
BG9000007161	ДФ "Елана България"	BGN	46 739	6 247
BG9000015065	ДФ ЮГ Маркет Максимум	BGN	1 002 715	1 696

7. Вземания

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Вземания, свързани с инвестиции, брутно	8 936	7 686
Обезценка от предходни години	(776)	(633)
Загуба от обезценка	(24)	(16)
Върнати / Отписани суми	12	1
Възстановяване на загуба от обезценка	151	11
Вземания, свързани с инвестиции, нетно от обезценки	8 299	7 049
Други вземания	3	3
	8 302	7 052

Към 31.12.2023 г. вземанията, свързани с инвестиции представляват:

	Бруто ‘000 лв.	Обезценка ‘000 лв.	Нето ‘000 лв.
Вземания по репо сделки	7 262	-	7 262
Вземания по лихви и главници по облигации	1 666	(637)	1 029
Вземания по дивиденди	6	-	6
Вземания по инв. имоти	2	-	2
Общо	8 936	(637)	8 299

Вземанията, свързани с инвестиции по нива на обезценка към 31 декември 2023:

Вземания, свързани с инвестиции	Ниво 1 ‘000 лв.	Ниво 2 ‘000 лв.	Ниво 3 ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Вземания по репо сделки	7 262	-	-	7 262
Вземания по лихви и главници по облигации	192	208	1 266	1 666
Вземания по дивиденди	6	-	-	6
Вземания по инв. имоти	2	-	-	2
Общо вземания, свързани с инвестиции, брутно	7 462	208	1 266	8 936
Обезценка	-	(4)	(633)	(637)
Общо вземания, свързани с инвестиции, нетно	7 462	204	633	8 299

Обезценка – Вземания, свързани с инвестиции по амортизирана стойност	Очаквана кредитна загуба за период от 12 месеца ‘000 лв.	Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива ‘000 лв.	Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Обезценка към 31.12.2022	-	(4)	(633)	(637)
Промени	-	-	-	-
Увеличения поради промяна на кредитния риск	-	(24)	-	(24)
Намаление поради промяна на кредитния риск	-	151	-	151
Отписани вземания	-	(127)	-	(127)
Обезценка към 31.12.2023	-	(4)	(633)	(637)

Вземания, свързани с инвестиции по амортизирана стойност	Ниво 1 Очаквана кредитна загуба за период от 12 месеца ‘000 лв.	Ниво 2 Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива ‘000 лв.	Ниво 3 Очаквана кредитна загуба за целия живот на актива ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Брутна балансова стойност към 01.01.2023	6 416	-	633	7 049
Промени в брутната балансова стойност:	-	-	-	-
Промени от изменения, различни от отписвания	(6 416)	-	-	(6 416)
Нови финансови активи - придобити или закупени	7 462	204	-	7 666
Отписани вземания	-	-	-	-
Балансова стойност към 31.12.2023	7 462	204	633	8 299

8. Парични средства и парични еквиваленти

Парични средства и паричните еквиваленти включват следните елементи:

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Парични средства по разплащателни сметки	3 806	10 372
	3 806	10 372

Изходящи парични потоци, свързани със средства на осигурени лица, в размер на 4 703 хил. лв. са били прихванати срещу входящи парични потоци на осигурени лица на база протоколи между фондовете.

9. Нетни активи на разположение на осигурените лица

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Индивидуални партии	150 372	139 620
Резерв за гарантиране на минимална доходност	1 501	119
Нетни активи на разположение на осигурените лица към края на периода	151 873	139 739

Изменението на нетните активи на разположение на осигурените лица е резултат от:

	2023	2022
	‘000 лв.	‘000 лв.
Към началото на периода	139 739	138 607
Постъпили осигурителни вноски и лихви от НАП	15 456	13 573
Постъпили суми от пенсионни фондове, управлявани от други ПОАД	6 085	4 153
Други увеличения- постъпили суми от НОИ на лица с отпусната срочна професионална пенсия	-	-
Общо увеличение от осигурителни вноски	21 541	17 726
Доход от инвестиране средствата на фонда	9 526	2 582
3.75% такса за обслужване	(580)	(509)
0.75% инвестиционна такса	(1 074)	(1 022)
Пенсии	-	(27)
Еднократно изплатени суми на осигурени лица	(567)	(418)
Средства за изплащане на наследници на осигурени лица	(394)	(618)
Средства преведени в НОИ за лица по чл. 69б от КСО	(4 482)	(3 243)
Средства преведени в НОИ за лица, променили осигуряването си по чл. 4в от КСО	(2 110)	(1 204)
Преведени суми на осигурени лица, преминали в други пенсионни фондове	(9 726)	(12 135)
Общо намаление, свързано с осигурителни вноски	(18 933)	(19 176)
Към края на периода	151 873	139 739

	2023	2022
	% от	% от
	вноската	вноската
Осигурителни вноски		
За сметка на осигурителя	100%	100%
	100%	100%

	2023	2022
	Брой	Брой
Осигурени лица, напуснали фонда		
	2 866	3 245

Информация за осигурените лица, напуснали фонда през 2023 г. и причината за напускането е представена в таблицата:

Причина за напускане на Фонда	I и II категория	
	труд	
	Брой	
Смърт на осигуреното лице	74	
Върнати в НОИ	277	
Прехвърлени в друг ППФ	2 285	
Изтеглили средствата си по реда на чл.172 от КСО	111	
Променили участието си по реда на чл.4в от КСО	119	

Информация за осигурените лица, напуснали фонда през 2022 г. и причината за напускането е представена в таблицата:

Причина за напускане на Фонда	I и II категория труд Брой
Смърт на осигуреното лице	96
Върнати в НОИ	256
Прехвърлени в друг ППФ	2 688
Изтеглили средствата си по реда на чл.172 от КСО	118
Променили участието си по реда на чл.4в от КСО	87

Доходността от инвестирането на активите на Професионален пенсионен фонд „ЦКБ – Сила” за периода 31.12.2021 г. – 29.12.2023 г. е 3.03% на годишна база (по данни на КФН).

Основни данни за ППФ „ЦКБ – Сила”	2023 г. хил.лв.	2022 г. хил.лв.
Постъпили вноски през периода	15 456	13 573
Постъпили суми за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	6 085	4 153
Удържани такси и комисионни	1 654	1 531
Доход за разпределение	9 526	2 582
Всичко нетни активи	151 873	139 739
Задължения към осигурените лица и пенсионерите, в т.ч. дългосрочни	150 372	139 620
Резерв за гарантиране на минималната доходност	1 501	119

10. Задължения, свързани с инвестиции

Задълженията, свързани с инвестиции към 31.12.2023 г. са в размер на 14 хил. лв. (2022: 11 хил. лв.) и представляват получени депозити в размер на 13 хил. лв. по договори за наем на инвестиционни имоти и 1 хил. лв комисионни към инвестиционни посредници.

11. Удръжки и такси за ПОАД

Видове такси	Размер на таксите за 2023 г. съгласно Правилника на Фонда	2023	2022
		Стойност на таксата на '000 лв.	Стойност на таксата на '000 лв.
Такса за обслужване на дейността	3.75% от вноските	580	509
Инвестиционна такса	0.75% от нетните активи	1 074	1 022
		1 654	1 531

12. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Фонда включват ПОАД „ЦКБ – Сила” АД, ръководството на ПОАД „ЦКБ – Сила”, управляваните от ПОАД „ЦКБ – Сила” фондове, предприятията с контролно участие в ПОАД ЦКБ-Сила и всички дружества в групата „Химимпорт“ АД.

Предприятие с контролно участие в Дружеството е „ЦКБ Груп“ АД с притежание на 74.86% от акциите на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД. Свързани лица са всички дружества в групата „Химимпорт“ АД.

12.1. Сделки с ПОАД „ЦКБ – Сила“

Видове такси	Такси от осигурителни вноски ‘000 лв.	Инвестиционна такса върху актива ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Към 31.12.2022 г.	-	88	88
Преведени към ПОАД	(537)	(1 066)	(1 603)
Начисления към ПОАД	580	1074	1 654
Към 31.12.2023 г.	43	96	139

Видове такси	Такси от осигурителни вноски ‘000 лв.	Инвестиционна такса върху актива ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Към 31.12.2021 г.	34	88	122
Преведени към ПОАД	(543)	(1 022)	(1 565)
Начисления към ПОАД	509	1 022	1 531
Към 31.12.2022 г.	-	88	88

12.2. Разчети с ПОАД „ЦКБ – Сила“

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Задължения за:		
- инвестиционна такса	96	88
- такси от осигурителни вноски	43	-
	139	88

13. Печалби / (загуби) от финансови активи, нетно

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Приходи от лихви	2 876	2 071
Приходи от дивиденди	623	390
Печалба от промяна в справедливата стойност	53 759	51 347
Загуба от промяна в справедливата стойност	(48 862)	(53 050)
Нетна печалба / (загуба) от оценка на финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	4 897	(1 703)
Положителни валутно-курсови разлики	4 841	6 970
Отрицателни валутно-курсови разлики	(5 233)	(6 341)
Нетна (загуба)/печалба от валутна преоценка	(392)	629

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Печалба от продажба на финансови активи	820	1 133
Загуба от продажба на финансови активи	(3)	(43)
Платени комисионни на инвестиционни посредници	(29)	(35)
Нетна печалба от сделки с финансови активи	788	1 055
Разходи по обезценка на вземания	(24)	(16)
Приходи от възстановена обезценка на вземания	151	11
Приходи от възстановена/ (Разходи за) обезценка	127	(5)
Други разходи, свързани с финансови инструменти		
	8 919	2 437

Приходите, произтичащи от финансови активи на Фонда, отчитани по амортизирана стойност могат да бъдат представени както следва:

	2023 ‘000 лв.	2022 ‘000 лв.
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност:		
Приходи от лихви	273	262
Положителни валутно-курсови разлики	843	4 090
Отрицателни валутно-курсови разлики	(883)	(3 618)
Разходи по обезценка на вземания	(24)	(16)
Приходи от възстановена обезценка на вземания	151	11
	360	729

14. Безналични сделки

През представените отчетни периоди Фондът не е осъществил инвестиционни и финансови сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти и които не са отразени в отчета за паричните потоци.

15. Условни активи и пасиви

През периода Фондът няма условни активи или пасиви и няма предявени към него правни искове.

16. Политика по управление на риска

16.1. Рискове, свързани с финансовите инструменти

Фондът набира парични средства от осигурените лица, които се управляват от ПОАД в съответствие с Правилата за дейността на Фонда и изискванията на пенсионното законодателство. Тези парични средства се инвестират съгласно утвърдената от ПОАД и Фонда инвестиционна политика. Вследствие на използването на финансови инструменти Фондът е изложен на различни видове риск, които ПОАД управлява. Най-значимите финансови рискове, на които е изложен Фондът са пазарен риск, кредитен риск и ликвиден риск.

Рискът в дейността по управлението на портфейла на Фонда е свързан с възможността фактическите постъпления от дадена инвестиция да не съответстват на очакваните.

Спецификата при управлението на портфейли на пенсионни фондове извежда необходимостта от прилагането на адекватни системи за навременното идентифициране и управление на различните видове риск, като от особено значение са процедурите за управление на рисковете, механизмите за поддържането им в приемливи граници, оптимална ликвидност и диверсификация на портфейла.

Управлението на риска във Фонда, се извършва от ПОАД и се подчинява на принципа на централизираността и е структурирано според нивата на компетенции както следва:

- Управителен съвет - определя допустимите нива на риск в рамките на възприетата стратегия за развитие;
- Изпълнителни директори - контролират процеса на одобрение и прилагане на адекватни политики и процедури в рамките на приетата стратегия за управление на риска;
- Звено по управление на риска - извършва оперативно дейността по измерване, мониторинг, управление и контрол на рисковете при управлението на портфейла на Фонда.

Дейността по управлението на рисковете се извършва ежедневно, като се спазват всички нормативни изисквания и вътрешните правила за управление на риска. При оценката на риска се прилагат подходящи измерители, като стойностите им се анализират ежедневно и се следят ограниченията и действащите лимити.

Основен риск за дейността на Фонда е понижаване на пазарните цени на притежаваните финансови инструменти, които към 31 декември 2023 г. са 87.19% от активите на Фонда. Подобно развитие би довело до отчитане на загуби от последваща оценка и съответното намаляване на нетната стойност на активите.

Друг основен риск, на който е изложен Фондът, е лихвеният. Предвижданията на ръководството на ПОАД са, че в краткосрочен и средносрочен план няма да бъде извършено намаление на лихвените равнища.

Инвестициите във Фонда са изложени на нисък валутен риск поради факта, че повечето активи, притежавани от Фонда, са деноминирани основно в лева и евро, а 7.41% от активите са в USD.

„БАКР – Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) потвърди непоисканите дългосрочен държавен кредитен рейтинг нBBB и краткосрочен държавен кредитен рейтинг нА-3 на Република България и свързана с тях „стабилна“ перспектива. Използвана е официално приетата от БАКР Методология за присъждане на държавен рейтинг. За изработването на доклада и присъждането на рейтинга е използвана публична информация от Българска народна банка, Национален статистически институт, Министерство на финансите, Световната банка, Международния валутен фонд, Европейската комисия, база данни на БАКР и др. Стабилната перспектива отразява мнението на БАКР, че рисковете за рейтинга на България са балансирани. Българската икономика запазва възходящо развитие, макар и темпът на растеж очаквано да се забавя. Динамиката на платежния баланс предполага запазване на устойчива външна позиция и поддържане на високи нива на адекватност на резервите. Новото редовно правителство заявява намерение да се придържа към ангажимента за присъединяване на страната към еврозоната. Реализацията на тази цел изисква провеждане на разумна фискална политика и поддържане на бюджетен дефицит под 3% от БВП, което е заложено и в средносрочните бюджетни разчети. По-сериозно предизвикателство за покриване на конвергентните критерии представлява ограничаването на инфлацията. На фона на затягането на монетарните условия, банковият сектор в страната остава ликвиден, добре капитализиран и регистрира рекордна печалба. Положително влияние върху рейтинга и/или

перспективата на страната биха оказали следните фактори: изпълнение на важни структурни реформи за напредък в борбата с корупцията и върховенството на закона; ускоряване на процеса на реална конвергенция към средното за ЕС ниво на доходи; присъединяване към Еврозоната. Негативно влияние върху рейтинга и/или перспективата на страната биха оказали следните фактори: разхлабване на фискалната политика, водещо до сериозен ръст в нивото на държавния дълг; възобновяване на външните дисбаланси и спад в международните резерви.

Международната рейтингова агенция Fitch Ratings потвърди дългосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута BBB с „положителна“ перспектива. Рейтингът на България е подкрепен от силната външна и фискална позиция на страната в сравнение с държавите със същия рейтинг, надеждната политическа рамка от членството в ЕС и дългогодишното функциониране на режима на паричен съвет. От друга страна, ниският дял на инвестициите спрямо БВП и неблагоприятните демографски фактори тежат на потенциалния икономически растеж и на публичните финанси в дългосрочен период. Положителната перспектива отразява плановете за членство на страната в Еврозоната, което може да доведе до по-нататъшни подобрения в показателите за външната позиция на страната, допълват от Fitch. Анализаторите от агенцията считат, че приемането на еврото е в подкрепа на рейтинга, тъй като при равни други условия това би подобрило оценката за рейтинга на страната с около две степени. Въпреки забавянето на процеса по присъединяване към Еврозоната, анализаторите от рейтинговата агенция считат, че съществува широка политическа ангажираност за приемане на еврото през 2025 г.

Международната рейтингова агенция S&P Global Ratings повиши перспективата пред кредитния рейтинг на България до „положителна“ от „стабилна“. Агенцията потвърди дългосрочния и краткосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута BBB/A-2. Положителната перспектива отразява мнението на рейтинговата агенция, че има вероятност, поне едно към три, България да се присъедини към Еврозоната през следващите 24 месеца. Управляващата коалиция, представлява първото стабилно правителство на България през последните две години, след проведени пет парламентарни избори. Една от основните политически цели на правителството е присъединяването на страната към Еврозоната, което се планира да се постигне от 1 януари 2025 г. България може да не изпълни всички критерии за конвергенция, особено този за ценовата стабилност. Дори ако България не се присъедини към Еврозоната през 2025 г., от рейтинговата агенция очакват, че присъединяването вероятно ще бъде отложено за 1 януари 2026 г. Въпреки застаряващата работна сила, икономиката на България има силни перспективи за реален растеж, със средни темпове от 3% за периода 2024-2026 г., воден основно от вътрешното търсене. Потреблението ще остане силно поради доброто представяне на пазара на труда, който подкрепя нарастването на реалните заплати. Достатъчното средства от ЕС за България, които S&P Global Ratings оценяват на над 30% от БВП за 2023 г., ще подкрепят инвестиционната активност през следващите години. Получаването и използването на всички налични средства ще бъде предизвикателство, тъй като приближават крайните срокове по основните програми за финансиране - Многогодишната финансова рамка на ЕС 2014-2020 г. и Механизма за възстановяване и устойчивост, в рамките на програмата „Следващо поколение ЕС“ (NGEU). S&P оценява фискалните резултати на България като едни от най-добрите сред страните от Централна и Източна Европа и очакват, че текущите фискални планове ще доведат до дефицити под 3% от БВП в периода до 2026 г., запазвайки нетния държавен дълг под 20% от БВП. Агенцията очаква дефицитът по текущата сметка да остане нисък и свръхфинансиран от фондове от ЕС и потоци на преки чуждестранни инвестиции, ограничавайки нуждата от външно финансиране и запазвайки стабилна външна позиция. Standard & Poor's би повишила кредитния рейтинг през следващите две години потенциално с няколко степени, ако България

стане член на еврозоната. Агенцията отбелязва, че би ревизирала перспективата пред рейтинга на „стабилна“, ако очакванията за присъединяване на България към Еврозоната станат по-малко вероятни.

Към 31 декември 2023 г. делът на инвестициите (дялови и дългови) във финансови инструменти, издадени от емитенти от държави – членки, държави посочени в Наредба 29 на Комисията за финансов надзор и други чуждестранни емитенти, разрешени от Кодекса за социално осигуряване възлиза на 40.10% от финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата. Подробна информация за финансовите активи, издадени от емитенти от държави – членки, държави, посочени в Наредба 29 на Комисията за финансов надзор и други чуждестранни емитенти, разрешени от Кодекса за социално осигуряване е посочена в пояснение 6.

Според вижданията на ПОАД, Фондът е редуцирал кредитния риск (риск от невъзможност на издателя на ценни книжа да изпълни своите парични задължения) до минималното, чрез извършвания кредитен анализ, диверсификацията на инвестициите, наблюденията на събитията и тенденциите в икономическите и политическите условия. Въпреки това няма сигурност, че тези действия ще предотвратят загуби, възникнали от кредитен риск.

От началото на дейността си Фондът не е сключвал хеджиращи сделки чрез деривативни финансови инструменти.

Пазарният риск, на който е изложен Фонда, вследствие на използването на финансови инструменти е риск по-конкретно свързан с риск от промени във валутния курс, лихвен риск и ценови риск.

16.2. Анализ на пазарния риск

Всички търгуеми финансови инструменти са изложени на пазарен риск, който представлява рискът от повишаване или намаляване на тяхната пазарна стойност в следствие на бъдещи промени в пазарните условия. Финансовите инструменти се оценяват по справедлива стойност и всички промени в пазарните условия се отразяват директно в Отчета за нетни активи на разположение на осигурените лица.

Притежаваните от Фонда финансови инструменти се управляват, отчитайки променящите се пазарни условия. Експозициите към пазарен риск се управляват в съответствие с утвърдените лимити, съобразени с изискванията на пенсионното законодателство. За намаляване на пазарния риск ПОАД се стреми максимално да диверсифицира инвестициите в портфейла спрямо определен икономически сектор, икономическа структура или емитент.

За периода от създаване на Фонда до 31 декември 2023 г., предвид характера, структурата и обема на инвестициите, не е преценено като необходимо и целесъобразно извършването на хеджиране на риска чрез използване на деривативни финансови инструменти.

За избягване на риска от концентрация, ПОАД се стреми да спазва заложените ограничения за инвестиране на активите на Фонда.

16.2.1. Валутен риск

Фондът е изложен на валутен риск при сключването на сделки в чуждестранна валута.

Към датата на приемане на финансовия отчет България продължава да има фиксиран курс към еврото, което премахва в значителна степен валутния риск. Такъв риск би възникнал при промяна на нормативно определения курс 1 евро към 1.95583 лв., за което ПОАД не разполага с информация.

Валутният риск измерва чрез количествено определяне на нетната експозиция към всяка валута, различна от Лев и Евро, като процент от нетните активи на Фонда. Към 31 декември 2023 г. нетната експозиция в щатски долари е 7.41% от нетните активи на Фонда.

За да намали валутния риск Фондът следи паричните потоци, които не са в български лева. Политиката по управление на валутния риск, осъществявана от ПОАД, е да не се извършват значителни операции и да не се поддържат отворени позиции в чуждестранна валута различна от евро, поради което и нетните валутни курсови разлики са незначителни.

Финансовите активи, които са деноминирани в чуждестранна валута и са преизчислени в български лева, са както следва:

31.12.2023 г.	Позиции в лева	Позиции в евро	Позиции в щатски долари	Позиции в други валути	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Парични средства в каса и банка	3 004	410	392	-	3 806
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	-	6 099	-	-	6 099
Корпоративни облигации	5 799	8 410	-	-	14 209
Корпоративни облигации чужбина	-	7 830	2 355	-	10 185
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	-	7 586	2 996	-	10 582
Акции и права	28 902	-	-	-	28 902
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	30 258	293	115	-	30 666
Акции и права на емитенти от чужбина	-	5 556	112	-	5 668
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	-	21 689	5 347	-	27 036
Инвестиционни имоти	7 484	-	-	-	7 484
Вземания	7 494	789	19	-	8 302
Общо активи	82 941	58 662	11 336	0	152 939

31.12.2022 г.	Позиции в лева	Позиции в евро	Позиции в щатски долари	Позиции в други валути	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Парични средства в каса и банка	4 864	425	5 083	-	10 372
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	-	3 609	-	-	3 609
Корпоративни облигации	5 478	8 730	-	-	14 208
Корпоративни облигации чужбина	-	6 717	867	-	7 584
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	-	5 493	2 076	-	7 569
Акции и права	28 918	-	-	-	28 918

31.12.2022 г.	Позиции в лева ‘000 лв.	Позиции в евро ‘000 лв.	Позиции в щатски долари ‘000 лв.	Позиции в други валути ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	28 601	233	122	-	28 956
Акции и права на емитенти от чужбина	-	3 444	207	-	3 651
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	-	18 861	2 660	-	21 521
Инвестиционни имоти	6 953	-	-	-	6 953
Вземания	6 411	641	-	-	7 052
Общо активи	81 225	48 153	11 015	-	140 393

16.2.2. Лихвен риск

Фондът не използва кредитно финансиране за дейността си, поради което пасивите на Фонда не са изложени на лихвен риск.

Към настоящия момент Фондът не притежава експозиции които могат да бъдат повлияни от предприетите реформи по отношение на референтните лихвени проценти. Фондът продължава да анализира ефекта върху паричните потоци в резултат от реформата чрез звено “Анализ и управление на риска”.

Дейностите по управление на риска имат за цел оптимизирането на нетния доход от лихви при дадени пазарни лихвени равнища в съответствие с бизнес стратегиите на ПОАД. Процедурите по управление на лихвения риск се прилагат от гледна точка на чувствителността на Фонда спрямо промени в лихвените равнища.

Лихвеният риск се наблюдава и измерва чрез следните количествени методи – дюрация и рисковата премия. Дюрацията е основната мярка за чувствителността на един инструмент към изменение на нивото на лихвените проценти. ПОАД използва метода на модифицираната дюрация да измери лихвения риск, свързан с всеки инструмент, базиран на лихвен процент като облигации, лихвени суапи, фючърси, базирани на лихвени проценти, и фючърси базирани на облигации. Рисковата премия е разликата между доходността до падеж на корпоративна, общинска, или ипотечна облигация и доходността до падеж на ДЦК със сходен падеж. ПОАД анализира нивото на рисковата премия и нейното съответствие с кредитния рейтинг на емитента.

Действителният ефект зависи от множество фактори, които включват промените в лихвения процент, породени от чувствителността спрямо различните периоди или валути.

При нарастване на лихвите с 1.0% стойността на портфейла от дългови ценни книжа се понижава с 2 327 337.37 лв.

Дюрацията на дълговите ценни книжа на Фонда към края на 2023 г. е 3.53, спрямо 3.81 към края на 2022 г. Модифицирана дюрация на дълговите ценни книжа на Фонда към края на 2023 г. е 3.42, спрямо 3.67 към края на 2022 г.

В следващата таблица е показана информация за номиналните лихвени проценти на активите на Фонда:

31.12.2023 г.	Лихвен процент	Лихвоносни '000 лв.	Безлихвени '000 лв.	Общо '000 лв.
Парични средства в каса и банка	0.50%	3 806	-	3 806
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	от 2.625% до 4.625%	6 099	-	6 099
Корпоративни облигации	от 3.500% до 7.871%	14 209	-	14 209
Корпоративни облигации в чужбина	от 2.700% до 8.750%	10 185	-	10 185
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	от 2.550% до 5.900%	10 582	-	10 582
Акции и права	-	-	28 902	28 902
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	30 666	30 666
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	5 668	5 668
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	от 0.00% до 7.125%	24 814	2 222	27 036
Инвестиционни имоти	-	-	7 484	7 484
Вземания	От 0.00% до 4.00%	7 262	1 040	8 302
Общо активи		76 957	75 982	152 939

31.12.2022 г.	Лихвен процент	Лихвоносни '000 лв.	Безлихвени '000 лв.	Общо '000 лв.
Парични средства в каса и банка	-	-	10 372	10 372
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	от 1.875% до 4.625%	3 609	-	3 609
Корпоративни облигации	от 4.019% до 7.000%	14 208	-	14 208
Корпоративни облигации в чужбина	от 2.700% до 8.500%	7 584	-	7 584
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	от 2.550% до 4.250%	7 569	-	7 569
Акции и права	-	-	28 918	28 918
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	28 956	28 956
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	3 651	3 651
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	от 1.750% до 3.625%	21 521	-	21 521
Инвестиционни имоти	-	-	6 953	6 953
Вземания	от 0% до 4.00%	6 374	678	7 052
Общо активи		60 865	79 528	140 393

Към края на 2023 г. Фондът притежава двадесет финансови инструмента с плаващ лихвен процент – облигации на Балканкар-Заря АД, Елана Агрокредит АД, Загора Фининвест АД, Черноморски Холдинг АД, Холдинг Варна АД, Недвижими Имоти София АДСИЦ, Булфинанс Инвестмънт АД, Зенит Инвестмънт Холдинг АД, М Сат Кейбъл ЕАД, Кей Би Агро Индъстри ЕАД, Студентска Център АД, Холдинг Център АД, Сила Холдинг АД, Север Холдинг АД, Св. Св. Константин и Елена Холдинг АД, Недвижими Имоти София АДСИЦ, Камбана Инвест ЕАД, Бесатур АД, Елеа Кепитъл Холдинг АД, Златен Лев Холдинг АД.

16.2.3. Ценови риск

Основният ценови риск, на който е изложен Фондът, е свързан с инвестициите в капиталови ценни книжа. Справедливата стойност на тези финансови инструменти се влияе от промени в пазарните равнища на съответните ценни книжа, което от своя страна рефлектира върху доходността на Фонда.

ПОАД измерва ценовия риск на инвестициите чрез приложимия за съответния пазар количествен метод - историческа волатилност, измерена чрез стандартно отклонение за период един месец.

Стандартното отклонение за 2023 г. е 6.25%, спрямо 4.78% за 2022 г.

16.3. Анализ на кредитния риск

При управление на кредитния риск ПОАД наблюдава риска от неизпълнение на ангажименти от страна на контрагенти при операции с финансови инструменти.

При наблюдението на рисковите експозиции се отчитат колебанията в справедливата стойност на финансовите инструменти. През разглеждания период кредитният риск при някои от компаниите-емитенти на ценни книжа, в които са инвестирани средства на осигурените лица е висок. Налице са, както ликвидни проблеми, които възпрепятстват нормалното погасяване на дължимите лихви и/или главници по издадените облигации, така и влошени финансови показатели, отнасящи се до рентабилността и финансовата задлъжнялост на емитентите. Общо дълговите ценни книжа представляват 44.54% от активите, като 38.47% от тях са издадени или гарантирани от държави членки, централните им банки, държави посочени в наредба на КФН, от ЕЦБ и/или ЕИБ или с обезпечение недвижим имот или застраховка, а 6.07% необезпечени. Финансовото състояние на длъжниците се анализира на база на текущите им финансови отчети, друга достъпна за кредиторите информация, както и посредством директни срещи с ръководствата на компаниите емитенти с цел изясняване на перспективите пред тях и възможностите за погасяване на задълженията. За разглеждания период кредитният риск за управлявания портфейл като цяло е нисък, предвид обстоятелството, че въпросните проблемни емисии заемат относително нисък дял в него (под 1%). Фондът се стреми да ограничава кредитния риск чрез осъществяване на сделки приоритетно с контрагенти, притежаващи висок кредитен рейтинг, а когато е необходимо изисква и адекватни обезпечения. В случай на необходимост се предприемат всички законови мерки с цел да се защитят в максимална степен интересите на осигурените лица. През 2023 г. бяха извършени обезценки на определени активи. С оглед спазване на принципа на предпазливост и отразяване на вярното и точно състояние на активите и пасивите на ППФ „ЦКБ- Сила“ беше направена оценка на възстановимата стойност на вземанията от емитенти на облигации, в резултат на която са отчетени разходи за обезценка на просрочени вземания в размер на 24 хил. лв. за 2023 г. и отразени приходи от обръщане на обезценки на събрани вземания в размер на 151 хил. лв.

Обезпеченията по просрочените вземания ниво 3 са както следва:

Емитент	Емисия №	Общ размер на емисията /валута	Размер на вземането на Фонда/ валута	Размер на вземането, нетно от обезпечението обезценка	Кратко описание на обезпечението
Хелт енд Уелнес АДСИЦ	BG2100005094	29 337	1 266	633	Недвижими имоти

Обезпеченията, държани като гаранция представляват ценни книжа, заложен по договори за репо, които служат за обезпечение за срока на договорите в случай на неизпълнение от страна на контрагентите. Справедливата стойност на обезпеченията по финансови вземания по договори за репо сделки към 31 декември 2023 г. е в размер на 10 453 хил. лв. Балансовата стойност на обезпечените финансови активи към 31 декември 2023 г. е в размер на 7 262 хил. лв. Очаквани кредитни загуби за вземанията по репо сделки не са признавани, поради наличието на обезпечения по вземанията.

През 2023 г. са реструктурирани следните емисии ценни книжа:

Емисия	ISIN	Валута	Притежаван номинал към 31.12.2023г.	Купон		Падеж	
				Към 31.12.2022г.	Към 31.12.2023г.	Към 31.12.2022г.	Към 31.12.2023г.
Холдинг Варна АД	BG2100012140	EUR	133 333	6.4640% 12 м. EURIBOR + 3.60%, но не по-малко от 2.70%	5.50% 12 м. EURIBOR + 3.60%, но не по-малко от 2.70% и не повече от 5.50%	12.12.2027	12.12.2027
Булфинанс инвестмънт АД	BG2100022172	BGN	200 000	7.0000%	5.5740% 6 м. EURIBOR + 1.50%, но не по-малко от 3.00% и не повече от 6.00%	29.11.2025	29.11.2025
Черноморски Холдинг АД	BG2100006191	BGN	199 500	6.1080% 6 м. EURIBOR + 4.25%, но не по-малко от 2.50%	5.3750% 6 м. EURIBOR + 1.25%, но не по-малко от 2.50% и не повече от 6.00%	03.04.2026	03.04.2026

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг. Средствата в размер на 3 806 хил. лв. са по разплащателните сметки на Фонда в Юробанк България АД.

Кредитният рейтинг на инвестиции на Фонда е представен в следващата таблица:

Емисия	Рейтинг	Рейтингова агенция
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата		
XS2536817484	BBB	S & P
XS1208855889	BBB	S & P
XS2536817211	BBB	S & P
XS2579483319	BBB	Fitch
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ		
XS1312891549	BBB-	Fitch
XS1892141620	BBB-	Fitch
XS1599193403	BBB-	Fitch
XS2027596530	BBB-	Fitch
US298785GJ95	AAA	Fitch
US298785JV96	AAA	Fitch
XS2109812508	BBB-	Fitch
XS1060842975	BBB-	Fitch
XS1420357318	BBB-	Fitch
XS2571923007	Baa3	Moody's
US731011AU68	A-	S & P
XS1696445516	Baa2	Moody's
XS1117298916	Baa2	Moody's
XS1934867547	BBB-	Fitch
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки		
XS1877938404	B+	S & P
US900123CX69	B3	Moody's
XS1807201899	B	S & P
XS2050982755	B	S & P
XS2636412210	B+	S & P
US91282CFP14	Aaa	Moody's
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина		
FR001400FV85	BB	S & P
US023135CP90	A1	Moody's
XS2412048550	B+	S & P
XS2586007036	BB	S & P
XS2641055012	BBB	S & P

Общата стойност на инвестициите в дългови ценни книжа без кредитен рейтинг към края на 2023 г. е 18 776 хил. лв., спрямо 16 381 хил. лв. към края на 2022 г.

Излагането на Фонда на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати към датата на отчета, както е посочено по-долу:

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Групи финансови активи (балансови стойности)		
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	133 347	116 016
Парични средства и парични еквиваленти	3 806	10 372
Вземания	8 302	7 052
	145 455	133 440

В следващите таблици е представен анализ на матуритетна структура според остатъчния срок на падеж на финансовите активи на Фонда:

31.12.2023 г.	До 3 м.	3 -6 м.	6м –1г.	1 -5 г.	Над 5 г.	Без	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	матуритет	‘000 лв.
Парични средства в каса и банка	3 806	-	-	-	-	-	3 806
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	-	-	-	1 079	5 020	-	6 099
Корпоративни облигации	-	-	111	11 356	2 742	-	14 209
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	-	-	-	7 552	2 633	-	10 185
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	-	-	-	9 131	1 451	-	10 582
Акции и права	-	-	-	-	-	28 902	28 902
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	-	-	-	30 666	30 666
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	5 668	5 668
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	2 664	2 849	-	11 437	10 086	-	27 036
Инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	7 484	7 484
Вземания	3 226	4 443	633	-	-	-	8 302
Общо активи	9 696	7 292	744	40 555	21 932	72 720	152 939

31.12.2022 г.	До 3 м.	3 -6 м.	6м –1г.	1 -5 г.	Над 5 г.	Без	Общо
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	матуритет	‘000 лв.
Парични средства в каса и банка	10 372	-	-	-	-	-	10 372
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	594	-	-	1 061	1 954	-	3 609
Корпоративни облигации	-	-	158	13 269	781	-	14 208
Корпоративни облигации на емитенти от чужбина	-	-	-	6 233	1 351	-	7 584
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки	-	-	-	6 305	1 264	-	7 569
Акции и права	-	-	-	-	-	28 918	28 918
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове	-	-	-	-	-	28 956	28 956
Акции и права на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	3 651	3 651
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми и алтернативни инвестиционни фондове на емитенти от чужбина	-	-	-	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави членки и техните централни банки	-	-	-	13 995	7 526	-	21 521
Инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	6 953	6 953
Вземания	2 415	4 004	633	-	-	-	7 052
Общо активи	13 381	4 004	791	40 863	12 876	68 478	140 393

Дружеството извършва регулярно анализ на съответствието на активите и пасивите на Фонда и достатъчната наличност на ликвидни средства за посрещане на текущите плащания. На база на актюерски изчисления ръководството на Дружеството очаква предстоящите плащания в срок от една година да са в размер на 18.4 млн. лв., включително средствата на осигурените лица, които ще бъдат прехвърлени в други пенсионни фондове и НОИ. Концентрацията на пенсионните плащания към осигурени лица се очаква да настъпи след шестнадесет години на база на актюерското предположение, че 59% от осигурените в момента лица ще придобият право на пенсия след около шестнадесет години.

16.4. Анализ на ликвидния риск

ПОАД и Фондът следват задълженията за ликвидност, произтичащи от раздел III на Наредба № 10/26.11.2003 г. за изискванията към състава и структурата на собствения капитал на пенсионноосигурителното дружество и към минималните ликвидни средства на Дружеството и на управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване.

За да се избегнат ликвидни проблеми се извършва контрол и оценка на ликвидността и паричните потоци на Фонда, като се предприемат и активни действия.

Върху ликвидността на Фонда се извършва ежедневно наблюдение. ПОАД следи изходящите и входящи парични потоци на ежедневна база.

ПОАД наблюдава и измерва ликвидния риск на база историческите входящи и изходящи парични потоци и изготвяната ежедневно пет-дневна прогноза за паричните потоци, свързани с дейността. На база на този анализ, ПОАД определя минимален праг на ликвидни парични средства и парични еквиваленти в портфейлите на управляваните фондове.

При констатиране на ликвидни проблеми е изградена процедура по уведомяване на заинтересованите лица от звеното за управлението на риска и лицето от специализираната служба за вътрешен контрол, определено да следи за спазване на изискванията на Наредба № 10/29.06.2021 г. на КФН. Отговорните лица са Изпълнителните директори, инвестиционния консултант (Директора на Дирекция анализ и управление на финансови активи) и Съвета по инвестициите.

От започване на дейността на Фонда не е отчетен недостиг на ликвидни средства или затруднения при покриване на задълженията му.

През отчетния период Фондът не е ползвал външни източници за осигуряване на ликвидни средства, като е изпълнявал своите текущи задължения в срок.

Всички текущи пасиви на Фонда са нелихвоносни и са с остатъчен матуритет до 1 месец.

Показателите, които се следят във връзка с управление на ликвидността са представени в следващата таблица:

Показатели	хил. лв.
Ликвидни средства, в т.ч.	37 832
Парични средства по сметки в банки	3 806
Дългови ценни книжа	34 026
Текущи задължения	872
Текущи задължения увеличени с размера на преведени средства към фондовете за изплащане на пенсии през предходния месец	872
Съотношение ликвидни средства/текущи пасиви	43.385

16.5. Анализ на концентрационния риск

Концентрационният риск представлява рискът от концентриране на инвестиции в даден сектор от икономиката, валута, географска локация или един емитент. ПООД „ЦКБ-Сила“ АД, придържайки се стриктно към съществуващите регулации, касаещи инвестиционната дейност на пенсионните фондове в България, се стреми да инвестира средствата на осигурените лица в ППФ „ЦКБ – Сила“ диверсифицирайки портфейла от активи по всеки един от споменатите по-горе компоненти. За целта се подбират ценни книжа както с фиксиран, така и с променлив доход. Книжата с фиксиран доход представляват облигации на държави или компании, отличаващи се със стабилност и предлагащи очаквана възвръщаемост, която има потенциал да изпревари темпа на инфлация през следващите години, като по този начин спомогне за постигане на положителна реална доходност от портфейла като цяло. Книжата с променлив доход са предимно на утвърдени или перспективни български компании, при които са налице възможности за постигане на растеж, изпреварващ този на БВП на страната.

По отношение на валутната диверсификация се акцентира върху активи, деноминирани в лева и евро, тъй като задълженията на Фонда са изразени в тези валути. Освен в тях, към 31.12.2023 г. присъстват и активи, деноминирани в щатски долари.

По отношение на географската диверсификация – приоритетно се инвестира на пазарите в България, както и на тези в страни от Централна и Източна Европа предвид очакванията за изпреварващ растеж през следващите години спрямо развитите пазари от Западна Европа и САЩ.

По отношение на концентрацията на активи, издадени от един емитент – ПООД „ЦКБ-Сила“ АД стриктно спазва заложените нормативни ограничения в законодателството, регламентиращо дейността на ФДПО и не допуска надвишаване на разрешените лимити.

16.6. Анализ на рисковете, свързани с военни действия в територии, в близост до България

Основен риск, пред който е изправен Фондът е пазарният риск.

Започнатите бойни действия от Руската Федерация на територията на Украйна в началото на 2022 г. продължават и до сега.

САЩ и Европейският съюз прилагат и през 2023 г. санкции и ограничения спрямо Руската Федерация.

Фондът няма експозиции в руски и украински корпоративни финансови инструменти или финансови инструменти, издадени от Руската Федерация и Република Украйна. Фондът няма експозиции във валута - руски рубли и украински гривни.

Конфликтът между Руската Федерация и Украйна не засяга пряко инвестициите в портфейла на Фонда и няма преки последствия върху нетните му активи.

Очакванията на участниците на финансовите пазари в краткосрочен план са негативни, поради което се наблюдава засилена волатилност на цените на финансовите инструменти на пазарите в света, в това число на САЩ и Европа.

Поради силно диверсифицирания портфейл на Фонда и като цяло консервативното инвестиране на средствата на осигурените лица, въздействието на волатилността на пазарите, измерено с пазарния и ценови риск, свързан с финансовите активи на Фонда, към момента се отразява в по- малка степен в сравнение с пенсионно-осигурителния бранш в България, като цяло.

Въздействието на събитията, свързани с военния конфликт върху общата икономическа ситуация може да наложи преразглеждане на някои допускания и преценки. Това може да доведе до съществени корекции на балансовата стойност на определени активи и пасиви в рамките на следващата финансова година. На този етап ръководството не е в състояние надеждно да оцени потенциалното въздействие, тъй като събитията се развиват ежедневно.

Ръководството на Дружеството ще продължи да следи развитието на конфликта между Руската Федерация и Украйна и ще предприеме всички възможни мерки, за да ограничи размера на непрекия ефект върху нетните активи на Фонда.

Поради високата волатилност на финансовите пазари ПОАД „ЦКБ-СИЛА“ подхожда конзервативно при инвестиции във финансови инструменти. Портфейлът на Фонда е добре диверсифициран и при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт и понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта, в условията на действащия в момента конфликт в Украйна, не се забелязва съществено отклонение на данните за 2023г. спрямо тези от 2022 г.

	2023г.	2022г.
Стойност на дял	2.21138	2.09832
Стойност на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт	2.16562	2.06955
Стойност на един дял при допускане за понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	2.15200	2.05333
Стойност на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт и понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	2.11806	2.02312
Изменение в стойността на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт	-2.07%	-1.37%
Изменение в стойността на един дял при допускане за понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	-2.69%	-2.14%
Изменение в стойността на един дял при допускане за покачване на основните лихвени нива с 1 процентен пункт и понижаване на цените на инвестициите в дялови ценни книжа с 5 процентни пункта	-4.22%	-3.58%

16.7. Анализ на регулаторен и политически риск

Регулаторният и политическият риск са рискове, които са взаимно свързани и се отнасят до неблагоприятна промяна в нормативните разпоредби и вземане на политически решения, които да се отразят негативно на дейността, стойността на активите на управляваните фондове и съответно средствата на осигурените лица. През последните 3 години се приеха поправки в Кодекса за социално осигуряване, с които се даде възможност на осигурените лица в ППФ „ЦКБ - Сила“ да прехвърлят еднократно акумулираните средства от индивидуалната си осигурителна партида във фонд „Пенсии“ на ДОО, като се съгласяват да получават професионална пенсия от НОИ.

Ръководството на ПОАД „ЦКБ-Сила“ АД следи внимателно и взема участие във всяко едно обсъждане на проблеми в нормативната уредба, които могат да застрашат интересите на осигурените лица в ППФ „ЦКБ – Сила“, като предприема адекватни действия в една силно регулирана среда и динамична обстановка.

16.8. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Фонда могат да бъдат представени в следните категории:

	2023 '000 лв.	2022 '000 лв.
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	133 347	116 016
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност, в т.ч.:		
Парични средства и парични еквиваленти	3 806	10 372
Вземания	8 302	7 052
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност:		
Задължения	1 065	652

Балансовата стойност на финансови активи по амортизирана стойност и финансови пасиви по амортизирана стойност се счита разумно приближение на справедливата им стойност.

17. Политика и процедура за управление на нетните активи

Целите на ПОАД по отношение управлението на нетните активи са:

- Постигане на оптимална доходност, съразмерна с поемането на минимална до средна степен на риск за осигурените лица;
- Спазване на нормативните изисквания;
- Поддържане на висока ликвидност;
- Адекватно съотношение между вложените парични средства в ценни книжа и паричните инструменти.

Управлението на активите на Фонда, използването им за генериране на доход се извършва от Дирекция „Анализ и управление на финансови активи“ към ПОАД в съответствие с нормативната уредба, Правилата на Фонда, под наблюдението на специализирана служба „Вътрешен контрол”, Звеното за анализ и управление на риска и активното взаимодействие с Дирекция „Финансово счетоводна” съгласно правилата за вътрешната структура и вътрешния контрол на ПОАД.

Съгласно Кодекса за социално осигуряване и Наредба №12 са налице изисквания по отношение на минималния размер на нетните активи и резерва за минимална доходност на Фонда, който не може да бъде по-голям от 1% от нетните активи на Фонда. За ППФ „ЦКБ - Сила“ данните са както следва:

	31.12.2023 хил. лв.	31.12.2022 хил. лв.
Нетни активи в наличност за доходи в т.ч. на	151 873	139 739
На осигурени лица	150 372	139 620
Резерв за минимална доходност	1 501	119
Съотношение на резерва за минимална доходност спрямо нетните активи	0.99%	0.09%
Максимална граница на резерва за минимална доходност от нетните активи	1%	1%
Фондът е в:	съответствие	съответствие

18. Определяне на справедлива стойност

Справедливата стойност на финансовите активи и пасиви търгувани на активни пазари (каквито са публично търгуемите ценни книжа) е базирана на пазарни котировки към последна дата на търгуване за годината. Финансов актив се счита за търгуван на активен пазар, ако пазарните котировки са налични от борси, дилъри, брокери и т.н., тези цени се представят като реални и редовно осъществявани пазарни сделки. При оценката на справедливата стойност на финансовите активи към 31 декември 2023 г., Фондът е приел следните критерии за определяне на активен пазар: среден брой сключени сделки най-малко 21 бр. за предходния тримесечен период и 0.80% и повече от средния Free Float изтъргуван обем за същия период, като двете условия се прилагат кумулативно.

Справедливата стойност на финансови активи, които не се търгуват на активен пазар, се определят чрез използване на техники за оценка. Фондът използва различни методи за оценка и предположения, базирани на пазарни условия, съществуващи към края на годината.

Фондът е приел измененията в МСФО 13 и МСФО 7, в сила от 1 януари 2009, които изискват Фондът да класифицира оценяването по справедлива стойност чрез използване на йерархия на оценките по справедлива стойност, която отразява значимостта на входните данни, използвани при определяне на оценките. Йерархията на справедливите стойности има следните нива:

- Ниво 1 - входящите данни на ниво 1 са котираните (некоригирани) цени на инструменти на активните пазари за идентични финансови инструменти;
- Ниво 2 - входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котираните цени, включени в ниво 1, които пряко или косвено са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани използвайки: котираните цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котираните цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни;
- Ниво 3 - входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдаеми входящи данни и ненаблюдаемите входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котираните цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдаеми корекции или предположения се изискват, за да отразят разликите между инструментите;

Нивото в йерархията на справедливите стойности, в рамките на която се категоризира оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват, се определя въз основа на най-ниския елемент от нивото, който е от значение за оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват. За тази цел значението на даден елемент се оценява като се съпоставя с оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват.

Ако при оценяването на справедливата стойност бъдат използвани наблюдаеми елементи, които се нуждаят от значително коригиране, основано на ненаблюдаеми елементи, такова признаване е от ниво 3. За оценяването на значението на даден елемент за оценяването на справедливата стойност в цялостния му обхват е необходимо да бъдат взети предвид специфичните за даден актив или пасив фактори.

Следващата таблица представя анализ на йерархията за отчитане по справедлива стойност на финансовите активи на Фонда по видове към 31 декември 2023:

Група финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата	Ниво 1 ‘000 лв.	Ниво 2 ‘000 лв.	Ниво 3 ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	6 099	-	-	6 099
Корпоративни облигации	12 904	-	1 305	14 209
Корпоративни облигации в чужбина	5 134	-	5 051	10 185
Акции и права	21 260	-	7 642	28 902
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми	29 231	-	1 435	30 666
Акции и права в чужбина	2 601	-	3 067	5 668
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми в чужбина	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ	27 036	-	-	27 036
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в Наредба на КФН и техните централни банки	10 582	-	-	10 582
Общо за група финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата	114 847	-	18 500	133 347

Следващата таблица представя анализ на йерархията за отчитане по справедлива стойност на финансовите активи на Фонда по видове към 31 декември 2022:

Група финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата	Ниво 1 ‘000 лв.	Ниво 2 ‘000 лв.	Ниво 3 ‘000 лв.	Общо ‘000 лв.
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	3 609	-	-	3 609
Корпоративни облигации	13 568	-	640	14 208
Корпоративни облигации в чужбина	2 969	-	4 615	7 584
Акции и права	21 374	-	7 544	28 918
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми	27 646	-	1 310	28 956
Акции и права в чужбина	2 523	-	1 128	3 651
Акции и дялове на колективни инвестиционни схеми в чужбина	-	-	-	-
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държави-членки и техните централни банки, от ЕЦБ и/или ЕИБ	21 521	-	-	21 521
Дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети страни или държави, посочени в Наредба на КФН и техните централни банки	7 569	-	-	7 569
Общо за група финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата	100 779	-	15 237	116 016

Техники за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Следната таблица представя техниките за оценяване, използвани при оценяването на справедливите стойности на Ниво 3, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни.

Вид на финансовия инструмент	Справедлива стойност на 31.12.2023 '000 лв.	Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Акции	1 249	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент и очаквания темп на растеж	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до по-ниска справедлива стойност; Увеличаване на очаквания ръст ще доведе до по-висока стойност.
Акции	10 895	Метод на нетната балансова стойност на активите	НСА не е пазарна оценка на активите. . Данните се изчисляват от последните публикувани финансови отчети на Дружествата без допълнителни корекции в стойността на позициите от отчета	Чувствителна разлика м/у оценката на активите и пазарните стойности на оценяваните активи.
Корпоративни и облигации	6 356	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до по-ниска справедлива стойност;

Вид на финансовия инструмент	Справедлива стойност на 31.12.2022 '000 лв.	Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Акции	9 982	Метод на нетната балансова стойност на активите	НСА не е пазарна оценка на активите. . Данните се изчисляват от последните публикувани финансови отчети на Дружествата без допълнителни корекции в стойността на позициите от отчета	Чувствителна разлика м/у оценката на активите и пазарните стойности на оценяваните активи.
Корпоративни и облигации	5 255	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до по-ниска справедлива стойност;

Справедливи стойности от Ниво 3

Равнение на справедливите стойности от Ниво 3

Следната таблица представя равнение на движението от началното салдо до крайното салдо на справедливите стойности от Ниво 3.

	Акции '000 лв.	Корпоративни облигации '000 лв.
Салдо на 1 януари 2023	9 982	5 255
Печалби, включени в отчета за промени в нетните активи на разположение на осигурените лица	78	149
Покупки	2 021	197
Продадени и падежирани	-	(17)
Изходящи трансфери от Ниво 3	(7 074)	(366)
Входящи трансфери към Ниво 3	7 137	1 136
Салдо на 31 декември 2023	12 144	6 356

19. Събития след края на отчетния период

След края на отчетния период не са настъпили събития, които да налагат допълнителни корекции и/или оповестявания във финансовия отчет на Фонда.

20. Одобрение на финансовия отчет

Финансовият отчет към 31 декември 2023 г. (включително сравнителната информация) е одобрен от Управителния съвет на ПООД „ЦКБ-Сила“ АД на 15 март 2024 г.